

Oila va jamiyat

@oilavajamiyatgazetasi_bot

PANDEMIYADA O'QIMISH EPIDEMIIYASI

Коронавирусга қарши кураш тадбирларига ажратиётган маблағлар, аниқроғи Инқирозга қарши кураш жамғармаси маблағлари талон-тарож қилинаётгани бизни ташвишлантирмоқда. Хусусан, Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган вилоятларидаги санитария-эпидемиология хизмати мутасаддилари томонидан умумий ҳисобда жамғарманинг **1 млрд 750 миллион** сўмдан зиёд маблағи талон-тарож қилингани ҳам жиддий эътибор қаратишни талаб қилади...

Arshni titratguvchi kalom

yoxud nega ajrimlar ko'paymoqda?

Охирги вақтларда "Фалончи ажрашибди", "Пистончини эри ташлаб кетибди", каби жумлалар кулоғимизда тез-тез чалинадиган бўлиб қолди. Атрофда афсуски, ажрашишлар кўп. Таниш-билиш, қариндошларингиз орасида камида иккитаси ажрашган, ёлғиз. Сабабини сўрасангиз, "тақдир экан", "келиша олмадик", "характеримиз тўғри келмади" ва ҳоказо изоҳларни эшитасиз. Нега ўтган асрда бундай баҳоналар бўлмаган? ●6

Halollik vaksinasini vijdonimizga singdirishimiz kerak

Ҳақида ҳам гапириб ўтдим ва сўзлаш асносида аудиторияни кузатиб бордим. Сўзларимдан кимнинг кўзлари ёниб, юзларида хайрихоҳлик туйғулари жилва қилди. Уларнинг кўпчилиги тадбир якунида ёнимга келиб миннатдорчилик билдириб кетишди. Кимларнингдир эса юзлари тундлашиб, қовоқлари уюлди. Ўзини ноқулай ҳис қилиб, қандай чиқиб қочишини билмай ўтирди. Учрашувдан кейин бир масъул шахс "Опа, бироз қалтисроқ гапириб юбормадингизми?", деди шумшайиб. "Ие, бу иллатларни мен гапирмасам, сиз гапирмасангиз, ким гапирди. Ҳа, гап эгасини топсин-да. Қачонгача бир арава лой бўлиб юрамиз", — дедим тутоқиб. Шундан кейин мен бундай тадбирларга таклиф қилинмай қўйдим. ●5

Qovun yesang sahar ye...

Ҳозир шираси тилни ёрувчи обинавот қовунлари фарқ пишган мавсум. Полизнинг тотли маҳсулотларидан бўлган қовун табиатнинг гаройиб неъматини минглаб дардга даво ва витаминларга бой ҳисобланади. Қовунни глюкоза ҳамда витаминларнинг сарчашмаси деса бўлади. Унинг кимёвий таркиби асосан навига боғлиқ. Мағзида 16-20 фоиз қанд, каротин, В9, С, Р витаминлари, А провитамини, катта миқдорда фоллий кислоталари ва темир моддаси, пектин моддалари, турли ёғлар ва минерал тузлар мавжудлиги қовуннинг шифобахшлигига сабаб бўлар экан. ●12

MUAMMOLAR YECHIM TOPMOQDA

Карантин режими вақтида фуқаролар, ижтимоий тармоқ фойдаланувчилари томонидан келиб тушаётган савол ва мурожаатларга жавоб берилди.

Савол: Бизнинг оиламиз кам таъминланган (эҳтиёжманд)лар рўйхатида туради. Биз ҳам кам таъминланган нафақа, ҳам моддий ёрдам олишимиз мумкинми?

Жавоб: Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 15 февралдаги "Кам таъминланган оилаларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида"ги қарорига мувофиқ, фуқаролар йиғини томонидан кам таъминланган деб эътироф этилган оила нафақа ёки моддий ёрдамнинг фақат бир турини олиш ҳуқуқига эга.

Савол: Шу йил бир оз қийналиб қолдик. 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга бериладиган нафақа тайинлашнинг сўраб, маҳаллага мурожаат қилдим. Дастлабки 6 ой ҳеч қандай муаммосиз нафақа пули беришди. 3 нафар фарзандим бор. Турмуш ўртоғим 1-тур қандли диабетдан азият чекади. У соғлиги ёмонлиги сабаб, мен эса болалар парвариши билан банд бўлганим учун ишлаб олмайман. Иккинчи марта нафақа мuddати узайтирилишини сўраб, мурожаат қилганимда «Лимит тугади, ҳаммага бирдан бера олмаймиз», деб жавоб беришди. Маҳаллаларга шундай лимит белгиланиши ростми?

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 15 февралдаги 44-сон қарори билан тасдиқланган «Кам таъминланган оилаларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги» Низомга асосан, 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа ариза берувчининг доимий яшаш (рўйхатдан ўтиш) жойи бўйича фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи томонидан оила бошлиғи ёки бошқа муомалага лаёқатли оила аъзосининг ёзма аризаси асосида тайинланади.

Шунингдек, 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа тўлашнинг белгиланган мuddати тугагандан сўнг ариза берувчи нафақа тўлашни янги мuddатга давом эттирилишини сўраб ариза билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа олиш учун ариза олдинги даврда тайинланган нафақа тўлаш мuddати тугаётган ойдан кейинги ойга берилади. Такрорий мурожаатларни қўриб чиқиш умумий белгиланган тартибда амалга оширилади.

Ушбу низомга асосан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи томонидан 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа тайинлашда лимит белгиланмаган.

Савол: Яқинда маҳалла томонидан шу йилнинг июнь ойига қадар тўланадиган 14 ёшгача бериладиган нафақа пуллари мuddати ҳеч қандай ҳужжатсиз узайтирилиши ҳақида хабар берилган эди.

Мен ёлғиз аёлман, бир нафар фарзандим учун маҳалладан нафақа пули оламан. Август ойида мuddати тугайди. Ҳозир карантин бўлса, мuddатини узайтириш учун ҳужжатларни тайёрлашнинг имкони бўлмаса, шундай шароитда бизга ҳам бирон қўлайлик яратилмайдими?

Жавоб: Албатта, фуқаролар йиғини томонидан бериладиган ижтимоий нафақаларни олиш учун сиз каби кўплаб оилаларга маълум имтиёзлар берилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июлдаги "Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПФ-6038 сонли фармонида бу борада алоҳида тўхталиб ўтилган.

Унга қўра, жорий йилнинг июль-сентябрь ойларида тўлаш мuddати тугайдиган болалари бўлган оилаларга ва бола парвариши билан шугулланадиган оналарга нафақа тўлаш, уларни тўлашни янги мuddатга давом этти-

риш тўғрисидаги ариза ҳамда бошқа ҳужжатларни талаб қилмаган ҳолда 6 ой мuddатга танаффуссиз давом эттирилади.

Яъни сиз нафақа пуллари бериш мuddати жорий йилнинг август ойида тугаган бўлса ҳам сиз фуқаролар йиғинига ҳеч қандай ҳужжат топширмайсиз. Аввал топширган ҳамда шу вақтга қадар ҳуқуқий асос бўлиб келган ҳужжатларингизнинг амал қилиш мuddати танаффуссиз яна 6 ойга чўзилди.

Аммо шунинг билан таъкидлаб ўтиш лозимки, агар фарзандингиз шу мuddат давомида нафақа бериш учун белгиланган ёш чегараси, яъни 14 ёшга тўлган тақдирда, бу нафақа бериш тўхтатилади.

Савол: Ҳомийлик марказлари томонидан аҳолига бериладиган озиқ-овқат маҳсулотлари ўз эгаларига етиб бориши тўлиқ таъминланганми? Шунингдек, Президентимиз фармони асосида ижтимоий ҳимоя ва ёрдамга муҳтож оилаларга ажратилган пул маблағлари адолатли тарзда тарқатилиши учун қандай чоралар қўрилган?

Жавоб: Ҳозирги мураккаб вазиятда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида ташкил этилган Ҳомийлик, хайрияларини мувофиқлаштириш ва волонтерлик марказларига келиб тушаётган озиқ-овқат ва дори-дармон маҳсулотларининг эҳтиёжманд оилаларга етиб бориши Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда жойлардаги маҳаллий ҳокимиятлар томонидан доимий назорат қилиб боришмоқда.

Бунинг учун марказлар қошида алоҳида ишчи штаблар фаолияти йўлга қўйилган бўлиб, уларнинг вазифаси марказларга қанча маҳсулот қабул қилинди, қанчаси фуқароларга етказилди, қанча қолдиқ маҳсулот қолганлиги ҳусусидаги бир қанча муҳим жараёнларни доимий мониторинг қилиб боришдан иборат. Шунингдек, аҳоли мурожаатлари статистикаси юритилиб, шунга мос равишда етказиб берилган маҳсулотлар қиймати ва сони назоратга

олинган.

Шунингдек, бу борада мамлакатимиздаги барча фуқаролар йиғинлари раислари ҳамда ходимлари мунтазам равишда оғоҳлантириб борилади. Шубҳасизки, бугунги қийин кунларда эҳтиёжманд аҳолига ажратилаётган ижтимоий ёрдам маҳсулотларига кўз олайтираётган ёки уни таниш билиш, қариндошларига бераётган масъулиятсиз ходимларга маҳалла тизимида жой йўқ. Бу ҳақиқатни барча фуқаролар йиғини раислари тўла англаб етишмоқда.

Бу тамойилни шу кунларда бутун ре-

дини олиш, оилалар мустаҳкамчилигини таъминлашда ҳам фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи сифатида маҳалланинг ўрни ва таъсири беқиёсдир. Айниқса, ёш оилаларни ҳаётнинг турли тўфонларидан асраш, унинг мустаҳкам оёққа туриб олиши учун елкадош бўлиш, бу борада зарур қўмак, маслаҳат кўрсатишда маҳалланинг роли ва аҳамиятини ҳеч нарса билан қийслаб бўлмайди.

Тўғри, тизимда ҳали қилиниши лозим бўлган ишлар, ҳал этилиши зарур бўлган муаммо ва камчиликлар талайгина. Бундан ҳеч биримиз кўз юма олмаймиз. Хусусан, сўнгги кунларда ижтимоий тармоқларда маҳалла ҳаётига оид тарқалган видеолавҳалар тизимдаги айрим оғриқли нуқталарни барчамизга кўрсатиб қўйди.

Бироқ бу дегани, маҳалладан даровгина воз кечиш, ушбу тузилманинг мамлакатимиз тараққиёти, халқимиз фаровонлиги йўлидаги хизматларини унутиш адолатдан бўлмайди. Аксинча унинг ўрнига барчамиз бир ёқадан бош чиқариб, маҳалланинг ҳаётимизда тутган ўрнини мустаҳкамлаш, соҳадаги мавжуд камчиликларни биргаликда ҳал этиш, энг аввало, халқимиз, қолаверса, фарзандларимиз келажаги учун жуда муҳим. Бунга эса биргина тизимда меҳнат қилаётган ходимлар билан эришиш, муаммоларига ечим топиш имконсиздир.

Зеро, маҳаллани энг халқчил тузилмага айлантиришда ҳар биримизнинг ўрнимиз беқиёс эканлигини, унинг фаолиятини янада ривожлантиришда бутун жамоатчилик вакилларининг таклиф ва мулоҳазалари муҳим аҳамиятга эгаллигини асло унутмаслик лозим.

Савол: Сўнгги вақтларда ижтимоий тармоқ саҳифалари орқали маҳалла раисларининг ноҳўя хатти-ҳаракатлари, қонунбузарликлари ҳақида бир неча хабар ва муносабатлар берилди. Қизиқ тўманидаги ҳолат ва Бўстонлик туманидаги ер сотган маҳалла раислари бунга мисол.

Саволим, мазкур маҳалла раислари қандай чоралар қўрилди? Умуман, вазирлик ташкил топгандан буён тизимда фаолият юритаётган мансабдор ва масъул шахсларга қўрилган чоралар ҳақида маълумот бериб ўтсангиз.

Жавоб: Юқорида айтиб ўтганимдек, ҳар қандай соҳада бўлгани каби, маҳалла тизими фаолиятида ҳам турли камчиликлар кузатилиши, табиий. Уларни бартараф этиш, мутасаддиларнинг нотўғри хатти-ҳаракатлари устидан вазирлик раҳбарияти томонидан доимий мониторинг олиб боришмоқда ҳамда аниқланган ҳолатлар юзасидан тегишли чоралар қўрилмоқда. Жумладан, саволингизда назарда тутилган маҳалла раислари билан тузилган меҳнат шартномалари ўз хоҳишига қўра ёзган аризаларига мувофиқ, ўрнатилган тартибда бекор қилинган. Хусусан, мавжуд вазият юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари тегишли тартибда тергов-суриштирув ишларини олиб бормоқда.

Шунингдек, вазирлик ташкил топгандан буён фаолиятида йўл қўйган камчиликлари учун 34 нафар туман (шаҳар) ҳокимларининг ўринбосарлари — маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлимлари бошлиқлари, 283 нафар маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари лавозимидан озод этилди. 8 нафар туман (шаҳар) маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бўлимлари бошлиқлари ҳамда 103 нафар маҳалла раисларига нисбатан интизомий жазо чоралари қўлланилди.

Саҳифани Бектош ИСМОИЛОВ тайёрлади.

oilavajamiat@mail.ru

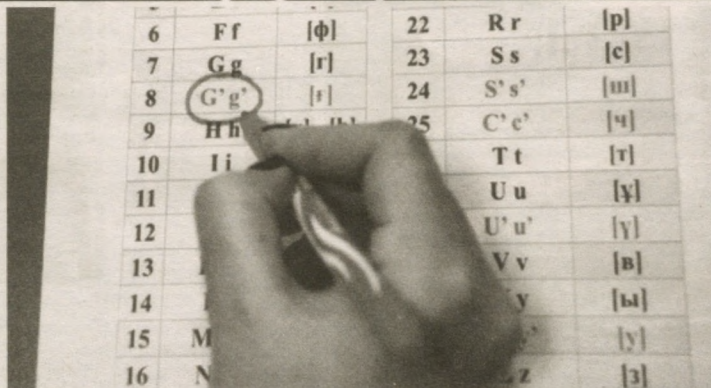
KECHIR, TILIM

xatolarni ko'rib yig'laydi dilim

“Миллий тилни йўқотмак миллатнинг руҳини йўқотмакдур”, деган эди маърифатпарвар бобомиз Абдулла Авлоний. Ҳақиқатдан ҳам, миллат бошқа ҳар қандай бойлигини йўқотса, унинг ўринини тўлдириш мумкин. Аммо у тилидан айрилса, ҳамма нарсасидан, бор-будидан айрилади, миллат сифатида ўзлигини йўқотади.

Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонида асосан 2020 йил 1 юнига қадар 2020-2030 йилларда ўзбек тилини ривожлантириш ҳамда тил сиёсатини такомиллаштириш концепцияси ва давлат дастури лойиҳаларини киритиш айтиб ўтилган. Шу мақсадда ҳокимларга тил бўйича маслаҳатчилар тайинланган.

Мамлакатимиз мустақиллигига йигирма тўққиз йил тўлаётганлигига қарамай, ҳамон жойларда топонимик объектларнинг эски тузумга хизмат қиладиган, халқимиз тарихи, миллий аъёна, урф-одат, қадриятларига ҳамда маънавиятига мос бўлмаган номлари сақланиб қолмоқда.

Булар истиқлол мазмун-моҳиятини тушунмасликдан, миллий мафкура ва миллий гурур сустилигидан, баъзан эса масъулиятсизлик ва лоқайдликдан келиб чиқмоқда. Натижада бу янгича фикрлаш ва яшашни ўрганиш шароитларида халқимизни мустақиллик ғояларидан чалғитмоқда. Ва бу ўз-ўзидан вилоятимиздаги жой номлари қониқарлими, ўзимизга муносибми каби саволларни келтириб чиқаради.

Шаҳримиз кўчаларини беэаб турган турли хил пешлавлар, ошхона, дўкон, энг ачинарлиси, давлат муассасаларининг пештоқларида ҳам “чиройли” битилган сўзларнинг имлосида турли хил хатоликлар ҳали ҳам мавжуд. Жумладан, юртимизда давлат тили ўзбек тили бўлсада, кўчалардаги эълонлар-

нинг кўпчилиги рус ва чет тилларида ёзилаётганлиги ёки пешлавларда берилмаётган ўзбекча сўзларнинг имловий жиҳатдан нотўғри қўлланилаётганлиги, сўзларнинг асл маъносини тушуниб етмай туриб уни ишлатаётганликлари ачинарли ҳолдир. Айниқса, кирилл алифбосидан ҳали-ҳануз воз кечилмаганлиги, аҳоли томонидан “Қ” ва “К”, “Г” ва “Ғ” ҳарфларини алмаштириб ишлатиш, “Н” ва “Х” ҳарфларини, тутуқ белгисини ўз ўрнида қўллаганлик ҳолатлари, “о” ва “г” ҳарфларининг элементи ўрнида тутуқ белгисининг қўлланилиш ҳолатлари, ўзбекча ва русча сўзларни аралаштириб қўллаш ҳолатлари жуда кўп учрамоқда. Ҳолбуки, “Давлат тили тўғрисида”ги қонуннинг 20-моддасида: “Лавҳалар, эълонлар, нархномалар ва

бошқа кўргазмалар ҳамда оғзаки ахборот матнлари давлат тилида расмийлаштирилади ва эълон қилинади ҳамда бошқа тилларда таржимаси берилиши мумкин”, деб ёзиб қўйилган.

Ўзбекистон Республикасининг рус(кирилл) алифбосидан латин алифбосига асосланган ўзбек алифбосига ўтишида дунё фани ва техникасига яқинлашиш, ўзбек тилининг нозик хусусиятини тўлароқ ифодалаш асосий мақсад қилиб олинган эди. Ушбу қарорнинг қабул қилинганлигига қарийиб 20 йил тўлган бўлса-да, ҳали-ҳануз баъзи бир давлат идоралари кирилл алифбосида иш юритишдан воз кечолмаяпти. Шу билан бирга ўқувчи ёшларимиз ҳам ўз тенгдошларига алоқа воситаси бўлмиш телефон орқали икки оғиз хабарни етказишда давлатимиз томонидан қабул қилинган қарорда белгиланган латин ҳарфларини ишлатиш ўрнига ўзбек алифбосига хос бўлмаган ҳарф ва белгилардан фойдаланиб, бир қанча қўпол хатоликларга йўл қўймоқдалар.

Бошқа тенгдошлари ҳам ушбу “янгилар”ни осонгина ҳазм қилмоқда.

Азиз ҳамшаҳарлар, тил миллатнинг руҳи, у миллатимиз учун бебаҳо бойлик, тенгсиз маънавий хазина саналишини унутманг. Ўсиб келаётган ёш авлоди нутқий маданиятга эга шахс этиб тарбиялаш, бунинг учун, энг аввало, ёшларнинг ёзма ва оғзаки саводхонлиги устида ишлаш, уларни ўз фикрини ифодалашда ўзбек тилининг адабий меъёрларидан тўғри фойдаланишга ўргатиш, унинг софлигини, ундаги сўзларнинг имловий жиҳатдан тўғри қўлланилишини назорат қилишда ҳар биримизнинг фаоллигимиз жуда муҳим аҳамиятга эга. Тил бор экан, миллат барҳаёт, унинг келажаги порлоқдир.

Дилдора АБДУРАҲМОНОВА.

Ўзбек тили луғат бойлиги ва жозибadorлиги билан дунёда етакчи ўринларда туриши таниқли тилшунослар томонидан тан олинган. Буюк бобокалонимиз Алишер Навоий мероси ўз ижодида қўллаган сўзларининг сони жиҳатидан энг бой асарлар саналади. Улуғ шоирнинг “Муҳокамат-ул луғатайн” асарида ўша замонларда ўзбек тилида истеъмолда бўлган сўзлар илмий таҳлил қилинар экан, айрим сўзларнинг қирққа яқин маънодошлари борлиги тасниф қилинади.

Таъкидлаш лозимки, жой номлари ўзига хос тарихий ва географик маъно касб этиши табиий. Аммо мамлакатимизнинг чекка ҳудудларида

ISMI JISMIGA MOS BO'LSIN

лаштирувчи номлар билан алмаштириш вақти етди. Шу боис, ҳукуматимиз томонидан аввал маҳалла номларини ҳудуднинг географик жойлашуви, этнографияси, тарихи, бугунги кундаги ижтимоий-иқтисодий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда ўзгартириш бўйича хайрли ишлар бошланган эди. Бугунги кунда қишлоқларнинг номлари ҳам худди шу тарзда мутахассислар таҳлилидан ўтказилиб, ўзгаришлар киритилмоқда. Айни пайтда “Обод маҳалла, обод қишлоқ, обод кўча” шиори остида ўтказилаётган хайрли тадбирлар таркибида ҳам жой номлари билан боғлиқ ишлар тизимли давом эттирилмоқда.

Чекка қишлоқларда ҳам кўчаларга номлар бериш, уларни махсус хариталарга киритиш, кўчалар ободлиги ва кўркемчилигига эътибор қаратиш, яъни уларни ўзига муносиб номлар билан аташ масалалари кўриб чиқилмоқда. Негаки, ёритиш чироқлари ўрнатилмаган кўчани “Нурафшон”, битта ҳам ниҳол ёки гул экилмаган ҳудудни “Гулзор” деб номлаш мантиққа тўғри келмайди, ахир. Шунингдек, кўчаларни “Илгор”, “Шараф”, “Гўзал”, “Эркин” каби номлар билан аташ ҳам мантиқан тўғри эмас.

Ўзбек тилига давлат тили мақоми бериш тўғрисида”ги қонун қабул қилинганга ҳам ўттиз йилдан ошди. Аммо ҳали ҳам ушбу қонуннинг жойлардаги ижроси талаб даражасида деб

бўлмайди. Аслида жойларни қайтадан номлаш масаласи ҳам ушбу қонун талабларидан бири саналади. Тўғри, бутун мамлакатимиз бўйлаб аҳоли талабларини ўрганган ҳолда жойлар номини ўзгартириш ва қайта номлаш қисқа муддатда амалга ошадиган иш эмас. Ҳозирга қадар бу борада бир қанча ишлар амалга оширилди ва бу юрдошларимиз томонидан ҳам мамнуният билан қутиб олинаётди. Лекин эндиликда янги бир муаммо пайдо бўлмоқда. Яъни ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат кўрсатиш объектлари, тўйхона ва умумий овқатланиш шохобчаларини тилимизга умуман мос келмайдиган, ҳатто, асл мазмунини ушбу шохобчалар соҳибларининг ўзлари ҳам яхши англамайдиган номлар билан аташ урф бўлаётди. Масалан, мана шундай объектларнинг пештоқига катта ҳарфлар билан, имло хатолигига тўла ҳолда “Shadoze”, “Grand Aziya”, “Eyfel”, “Aleksandra” каби номларнинг ёзиб қўйилганига барчамиз гувоҳимиз. Аслида бу масканларни номлаш учун ўзбек тилида қанчадан-қанча гўзал атамалар мавжуд.

Менимча, бу каби ҳолатларга чек қўйиш, ҳар бир атамани юртимиз кўркіга кўрк қўшиши, халқимизнинг бой маънавиятидан далолат бериб туришига эришиш бир ёки бир неча ташилотнинг иши эмас. Бунинг учун барчамиз бирдек ҳисса қўшимиз, бу каби масалаларга лоқайд қарамаслигимиз лозим. Чунки, биз шу юртнинг фарзандимиз. Ундаги гўзалликка ҳам, юксак маънавиятга ҳам бирдек масъулимиз.

Феруза ТОҒАЕВА,
Халқ депутатлари Самарқанд вилоят Кенгаши депутати.

INSONLAR TAQDIRIDA AKS ETAYOTGAN O'ZGARISHLAR

Матахассисларнинг фикрича, Ўзбекистон — аҳоли жон бошига тўғри келадиغان миллий даромад кўрсаткичи бўйича ўртача даромадга эга мамлакатлар сирасига киради. Бошқача айтганда, Ўзбекистон учун қашшоқлик чизиги — кунига 3,2 АҚШ долларидан кам пулга яшаш дегани.

Ўрганишлар натижасига кўра, ҳозирги кунда ҳудудларимизда аҳолининг маълум қисми етарли даромад манбаига эга эмас. Камбағалликни бартараф этишнинг энг самарали усули эса аҳоли бандлиги даражасини оширишдан иборат. Фуқаролар учун муносиб ва даромади юқори иш ўринларини яратиш керак. Бунинг учун ҳукуватимиз томонидан тадбиркорликни ривожлантириш, бизнес учун қулай шароит яратиш мақсадида яратиб берилаётган имкониятлардан фойдаланиш мақсадга мувофиқ. Президентимиз ташаббуси билан "Иқтисодиётни ривожлантириш ва камбағалликни қисқартиришга оид давлат сиёсатини тубдан янгилаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармонда ҳам бу борада аниқ вазифа ва йўналишлар белгилаб берилди.

Мазкур фармон ижросини таъминлаш юзасидан Наманган шаҳрида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, шаҳарнинг "Янги тонг" маҳалла фуқаролар йиғинида "Обод ва хавфсиз маҳалла" тамойили асосида фуқароларга ҳар томонлама кўмак берилиб, уларнинг ўз-ўзини банд этишлари учун имконият яратилмоқда.

Маҳаллада 7,5 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Ўрганишлар натижасида 92 та оила "Темир дафтар"га киритилган.

— Шу кунгача бундай оилаларга бош бўлган 6 нафар фуқаронинг бандлигини таъминлашга эришдик,

— дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Марғубахон Мирвалиева. — Яна бир неча фуқароларнинг оилаларига даромад киритишларини таъминлаш мақсадида уларга тикув машиналари, электр печ берилди, имтиёзли кредит ажратиш чоралари қўрилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, айни пайтда "Янги тонг" янгича қиёфа касб этиб бормоқда. Бу жараёнда тадбиркорлар ҳам ташаббусни қўлдан беришмаяпти. Фуқаролар йиғини биноси ёнгинасидаги ташландиқ иморат тадбиркор Ёдгора Куранова томонидан таъмирланмоқда. Тез орада таъмирдан чиққан бинога 15 та тикув машинаси ўрнатилади ва шунча кам таъминланган оилаларда яшовчи хотин-қизлар учун иш ўрни яратилади. Шунингдек, маҳаллада "Ҳар бир оила — тадбиркор" ҳамда хунармандчиликни ривожлантириш дастурлари доирасида оилаларда тикувчилик, кўрпа қавиш, дурадгорлик, косибчилик сингари ишлар кенг йўлга қўйилляпти.

Албатта, ободликни оstonасидан бошлаган гўшага барака ва файз

киради. Маҳаллада юртимиз бўйлаб жадал тус олган "Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла" лойиҳаси доирасида боқувчисини йўқотган, кам таъминланган, яқка-ёлғиз фуқаролар истиқомат қилаётган хонадонларни обод этишга киришилган. 28-уйда яшовчи икки фуқара Гулнора Тургунова ҳамда Орзихон Жалиловалар ана шундай эътибор ва кўмақдан баҳраманд эканликларида мамнун. Уларнинг хонадонлари Наманган шаҳрилик саховатпеша тадбиркорлар, корхона ва ташкилотлар савий-ҳаракати билан таъмирдан чиқарилмоқда.

— 15 йилдан буён ёлғиз онаман, — дейди Гулнора опа. — Тўрт фарзандни оёққа қўйишим осон кечмади. Шу сабаб яшаб келаётган хонадонимизни таъмирлатишга маблаг ҳам, имкон ҳам тополмадим. Яратганга шукр, шунча йил деганда уйимиз ҳомийлар кўмағида таъмирдан чиқарилди. Уларга чин кўнгилдан раҳмат айтаман. Маҳалла томонидан оиламизга чок машина берилиши эса қувончимизга яна қувонч қўшди. Эндиликда қўлимдан келганча

пул топишим мумкин.

Ҳа, "Жонажон юртим ободлигига ўз хиссамни қўшаман" шиори остидаги хайрли ишлар оддий инсонлар тақдирида кескин ижобий ўзгариш ясамоқда. Наманган шаҳрининг "Тўқувчи" маҳалла фуқаролар йиғинидаги савий-ҳаракатлар ҳам фикримизга асос бўла олади. Шу маҳаллада истиқомат қилувчи Муроджон Ҳафизов энди ўз хонадонидида меҳмонларни беҳижолат кутиб олади. Сабаби унинг анча йиллардан буён таъмирталаб бўлиб ётган яшаш уйи маҳалла кўмағида таъмирдан чиқарилди.

— Шинам ва қулай шароитларга эга бўлган хонадонда яшашнинг завқи ҳам бошқача бўлар экан, — дейди оила бошлиғи Муроджон. — Аёлим ва болаларимнинг ҳам кайфияти чоғ, уларнинг кўзларида қувонч кўраётганимдан ниҳоятда хурсандман. Бундай эътибор учун фарзандларимни юртга керакли инсонлар этиб тарбиялайман.

Муроджон яна бир эзгу иш бошида турибди. Унинг оиласи учун фуқаролар йиғини биноси ҳовлисида балиқ контейнери қурилмоқда. Балиқ маҳсулотларига шаҳар аҳолиси ўртасида талаб юқори эканлигини инобатга олсак, эндиликда бу оила даромади кўпайишини ҳам тасаввур қилиш қийин бўлмайди.

Дарвоқе, маҳалла — жамиятнинг энг муҳим бўғини. Унда истиқомат қилаётган инсонларнинг ҳаёта, яшашга ва келажакка бўлган ишончи, мақсади ва орзу-ўйлари мамлакат тақдирига дахлдордир. Шу маънода маҳаллалардаги улкан ислохотлар бардавомлик касб этаркан, ҳаётимизга тобора файз ва тароват бағишлайверди.

Шаҳло ТОШБЕКОВА.

AZALDAN MAVJUD VIRUS

Оиланг, уйинг, яқинларинг.... Бундай давраларни, чоғларни анча соғинган эканман. Мана деярли ярим йилдан буён уйдаман. Ҳамма нарсани: Қуёш чиқиши, ботиши, гулларнинг уйғониши, дарахтларнинг гуллашини қайтадан ҳис қилмоқдаман. Эҳ, ҳаёт...

Ташвишлар ва югур-югурлар билан бўлиб, мундоқ атрофимнинг гўзаллигидан баҳра олишга ҳам вақт ажратмабман. Юрагимдан алланималар ўтди. Шаҳар шовқини, таълим оладиган жойимнинг соғинчи.... Барибир уларнинг ҳам ўрни бошқача. Гўёки ажал фариштаси дунёнинг устига ўлим уругини сочгандек, бутун дунё ҳар куни кўзимиз, қулоқларимиз зада бўлган бир сўз "Коронавирус"дан азият чекмоқда. Аслида, кўпгина давлатлар эмас, турли хил ҳудудларда яшаётган одамларнинг юрагига мавжуд эди бу вирус.... Моддий манфаатларни исон омилидан устун қўйган, олам бурчакларида табиатнинг бағрини қонга тўлдирган, Роббимизни нутутган кимсаларга келган исён бу — вирус....

Наҳотки.... Баъзан шу бир жумла одамларнинг ҳайратини ифодалаётгандек туюлади. Менда эса, ҳайратнинг илк чўққиси бефарқликдан азият чекиб, даргда мубтало бўлган миллатдошимнинг ўлим билан олишаётган саҳнасида кўрингандек гўё. Бутун ер бу касалликнинг чинқиригидан қулоқларини беркитди. Расо ақли бор одам заруратсиз кўчага қимчаяпти.... Шу ўринда, ҳаммани ўз уйига қайтарган вируснинг ўз-ўзини бошқаришга, худбинлик чегарасининг баланд нуқтасига етган, нафси ҳақалак отган кимсаларга киргиндек.... Яна ким билсин.

Ҳар куни телевизорни ёкишим билан кунлик ахборот маълумотида касалланганлар, вафот этганлар, тузалганларнинг сони берилади.... Юрагимда оғриқ туради, нечукки, ачиниш ҳам, раҳм ҳам бор.... Шифокорларнинг йиғлаётгани, ваҳимадаги нигоҳлари мени бир мунча кўркүвга солади. Лекин сайёрамиз вирусдан олдинроқ ҳам улаётганимиди?! Очлик деган вируснинг давоси бор эдику? Давоси озик - овқатмасмиди?! Уруш деган вируснинг давоси ҳам бор эмасмиди? Тинчлик, мурося-ю мадорамасмиди?! Табиатнинг минглаб, миллионлаб неъматларини, бегуноҳ инсонларнинг тўқилган қонларининг бадали эмасмикан бу вирус?! Шундай ўйлар миямда айланар экан, ҳақиқатга тик боқиш, яшаш учун бошқача курашиш фикри келади. Айтайлик, касаллик маълум шахс, давлат томонидан уюштирилган тарзда тарқатилган деб фараз қилайлик. Ҳар бир нафасни олишга бизни қодир қилган Роббимизнинг инон-ихтиёри ила бўлмаганлигига, Буюк зотни тан олмаган Худосиз кимсаларнинг, бутун ернинг устига юборилган синов эмаслигига ким шубҳа қилади?! Саволнинг моҳияти жавобни янграшидаёқ қалбимизни маҳв этади.... Ўзимизни, қилган ишларимизни тафтиш этишга, хулоса чиқаришга ундайди.... Яқинлар дийдори, дўстлар давраси, чиройли суҳбатларнинг нақадар ўлчаб бўлмас неъмат эканлигини ҳис қилдиради....

Қўлларимизни, кўзларимизни, шууримизни дуога очайлик, зора инсоният бу балоидан қутулса. Бугунги шиддатли жанг майдонида уйда ўтириб, дуоларимиз билан, соғлом гигиена қоидаларига риоя қилиш билан, оиламиз даврасида бирга жанг қилайлик, курашайлик ва насиб, албатта галаба қозонамиз!

Чўлпоной АХМЕДОВА

TOSHKENT SHAHRI BO'YICHA
YANVAR-IYUN OYLARIDA OLIV
BORILGAN CHAKANA
SAVDO ISHLARI

Жорий йилнинг январь-июнь ойларида Тошкент шаҳрида 20 018,5 млрд. сўмлик чакана савдо айланимаси бажарилиб, ўсиш суръати ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 103,7 фоизни ташкил этди.

Шунингдек, йирик корхоналар томонидан чакана савдо айланимаси ҳажми 6 501,7 млрд. сўмни ёки ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 119,9 фоизни ташкил қилди. Кичик бизнес субъектлари томонидан чакана савдо айланимаси ҳажми 13 516,8 млрд. сўмни ёки ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 97,4 фоизни ташкил қилди.

Мос равишда, кичик корхона ва микрофирмалар 6 793,0 млрд. сўм ёки 99,1 фоизни ҳамда норасмий сектор 459,7 млрд. сўм ёки 70,6 фоизни ташкил этди.

Туманлар кесимида чакана савдо товар айланимаси ҳажмида катта улушга эга бўлган Чилонзор (15,2 фоиз), Юнусобод (12,0 фоиз), Шайхонтоҳур (11,5 фоиз) туманлари чакана савдо товар айланимасининг ўсишига ижобий таъсир кўрсатди.

Тошкент шаҳар статистика бошқармаси
Ахборот хизмати.

HALOLLIK VAKSINASI NI VIJDONIMIZGA SINGDIRISHIMIZ KERAK

Узбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони эълон қилинди. Бугун жамиятимизда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабат қарор топтириш ўта долзарб масала бўлиб, гарчи уни бажариш доирасида масъул идоралар белгиланган бўлса-да, унинг тўлақонли рўёбга чиқиши учун ҳар бир фуқаро ўзида масъулият ҳис этса, қўйилган мақсад ва муддаолар ечимни пайдо бўлади.

Хар
биримиз қаерда,
қандай муаммага дуч келсак, унинг ҳал
этилишида масъул шахсларнинг масъу-
лиятсизлиги ёки таъмағирлиги гувоҳ
бўлганда шароитга бўйсуниб, индама
етавериш ёхуд чидаш ўрнига бонг ури-
шимиз керак. Масъулиятсизликка, адо-
латсизликка нисбатан муросасизлики
оиладан, болалар тарбиясидан бош-
лашимиз керак. Болалигимизда да-
дам укаларимни озгина ноқўя хатти-
ҳаракатларидан ранжиб қолса, чуқур
тин олиб, "Болам, мен сизни ҳалол
духка билан боқаяман", деб қўяди. Бу
бир оғиз сўз биз учун катта дашном эди.
Йиллар ўтиб ёшим улғайгани сайин бу
сўзинг салмоғини теранроқ англаб ета-
япман. Ҳалоллик билан ҳаёт кечириш
олий саодат эканлигини, ҳалолликдан
бошига тож кийган инсон энг улуғ яра-
миш эканлигини билиб бораяпман.
Бироқ ҳалол инсонларга ҳар доим ҳам
яшаш осон кечмаслигини, бундайлар-
нинг бошлари тошларга урилса-да,
ўз аъмолидан қайтмасликлари ва
собиққадамлик билан яна ўз йўлида
мардонавор одимлашларини одамий-
ликнинг юксак қўққиси эканлигини
ёшларга уқтиришдан қарчамаяпман.

Кўп йиллар нуфузли ташкилотнинг катта кон бошқармасида фуқаролар мурожаати бўйича мутахассис бўлиб ишладим. Фаолиятим давомида юзлаб одамларнинг ишга joyлашши, уй-joy ажратиш, моддий ёрдам олиш, фарзандлари учун шартнома пуллари тўлаб бериш каби мурожаатларини ўрганиб, раҳбариятга етказиш ва уларнинг ижобий ечим топишида кўмаклашиш каби хайриli ишларга бош қўшганман. Лекин бирон бир кишидан бирон марта бирон нарса тама қилмадим. Иши битиши илинжида бирон нима тақлим қилганларга жавобим кескин бўлди. Бировни, айниқса, кўпни ҳақидан ҳазар қилдим. Маъсулиятли вазифада ишлайдиган турмуш ўртоғимга ҳам уқтирганим хушёрлик бўлди. Болаларимизга шубҳали нарса едирмадик.

Бугун босиб ўтган йўлларимга қараб ўзимдан-ўзим хурсанд бўлиб кетаман. Зафарободада бординимда одамларнинг мен томон юз-қўзлари кулиб пeshвоз қийшларидан бағрим тўлиб, кўнглим яйраб кетади. “Ё Оллоҳ ўзингга шукур. Яхшиямки, шайтон йўлдан уриб, бировдан бир сўм олмаганим”, дейман хузурланиб. Негаки, одамлар юрагидagi ҳамма гапни тилга чиқармасликлари мумкин, бироқ уларнинг қўзлари гапиради, сиздан розилиги ёки норозилиги юз-қўзларида акс этиб туради. Инсонлар сендан, сенинг ишларингдан рози эканлигини ҳис қилиб туришдан ортиқ ширин туйғу бўлмас керак?

Фарзандларимиз дадаси билан менинг халққа, атрофимиздаги одамларга

миннат хизматларимизни қўриб улгайиши. Совчилар қизимга эшик қоқиб келганда, оналик меҳрига йўрилган комил ишонч билан шундай дедим: "Қизим жуда чақон, уй-рўзгор ишларини юз фоиз уддалайди, деб айтолмайман. Бироқ бир нарсани дадил айта оламан: Нозимани кўнгли тўри, қўли тўғри. Ҳеч қачон бировнинг ҳақиқа хийнат қилмайди".

Нозимани бахт
тўйида катта
давראהда юра-
гим тўлиб, фахр
билан шундай
дедим: "Биз Но-
зимага ҳалол
луқма бериб
катта қилдик, у
бизни юзимиэни
ҳеч қачон ерга
қаратмайди!".
Тўйхонада
ҳамма ялт этиб,
келинга қаради.
Ҳар бир она-
га фарзандининг
феъл-атвори ой-
надай равшан.
Қизим лицейга
ўқишга кирган-
да, биз Зафароб-
бодда яшардик,
у эса Навоий
шаҳрида ижара-
да яшади. Бир
куни у ўқишдан
келиб, егуликла-
рини оламан деб,
музлаткичини очса,
унда бир липочка
кулупнай бор экан.

Кизим бечора ўзини тутиб
гуролмай, кулупнайдан битта-
сини олиб оғзига солибди. Но-
зима якшанба кuni уйга
келганда, менга
бу ҳақда

ички бир изтироб билан айтиб берди. "Аяжон, қандай бўлмасин, Зулфия холамдан кечирим сўраб, розилигини олишимиз керак", деди. Биз бу орада Қирғизистонга борадиган бўлиб қолдик. Катта Бозордан у, бу харид қилар эканмиз, хомуш юрган Нозимага қараб, "Қизим, сен ҳам ўзингга бирон нима танла", дедим. Шунда у бироз тортиниб, "Аяжон, менга ҳеч нарса керак эмас, Зулфия холамга совға олайлик, кулупнай учун", деди. Менинг қўларимга ёш келди. Она-бала чиройли бир кийимлик мато танладик ва уйга қайтчаб, ўша у ижарада турган хонадонга бориб, бўлган воқеани айтиб, узр сўрадик ва совғамизни топширдик. Уй бекаси

хайрон
булиб, "Вой ўлмасам, мен розиман,
вой, мен розиман", дерди фақат.

Нозима олий ўқув юртига кир-
гандан кейин ёш боши билан жуذا
кўп ноҳақликларга дуч келди. Унинг
оилада кўрган тарбияси билан, атро-
фидаги олам батамом бошқа эди.

Айниқса ёши олтимишдан
ошган ўқитувчининг тала-
балар ҳақидан кўркмай
киладиган кирдикор-
ларини кўзи билан
кўриб, "Аяжон, усто-
ним у дунёда қандай
жавоб бераркин-а",
дея ажабланарди.

Уғлим транспорт соҳасида ёқилғимой материаллари бўйича муҳандис бўлиб ишлайди. Кичик жамоада ишчи-ҳодимларга иш соатлари ёзиш, йўл варақаларини тарқатиш, ёқилғимой маҳсулотлари ҳисобини юритиш, ойлик тарқатиш каби вазифаларни ҳаллолчи билан юритишнинг кўриб дилим яйраб кетади. Дастлаб иш бошлаганда, ойлик тарқатиш пайтида, ишчилар унга 4-5 минг сўмдан қолдириб кетишмоқчи бўлишибди. Уғлим кескин оҳангда: "Ака, бу сизнинг меҳнат ҳақингиз, булаларингизни риски", деб пулларни қайтариб олишга мажбур қилибди. Ҳамма ҳайронмиш. Кимдир унга ажабланиб, кимдир хурсанд бўлиб қарармиш. Негаки, бундан олдинги кассир ишчи-ҳодимларни

Хуллас, коррупция деган жирканч иллат бизда жуда чуқур илдиз отиб кетган. Биз ота-оналар фарзанд-ларимизга шахсий намуна кўрсатиб, таълим-тарбия ишларини ниҳоятда зий-раклик билан олиб бормас эканмиз, давлат томонидан қабул қилинаётган қарорлар билан катта натижаларга эришишимиз амримаҳол.

шунга одатланти-
риб куйган экан-да.
Бир куни иш
юзасидан ўғлим
ишлайдиган худудга
бориб қолдим. Катта ёш-
даги бир ишчи: "Опа, сиз Бурхонни
онасимисиз?", деди. "Ҳа", дедим. "Сизга
катта раҳмат, болангиз ниҳоятда ҳалол
бола", деди. Бу сўзни эшитиб дунёлар-
га сигмай кетдим. Менинг 28 йиллик
меҳнатимга берилган олий мукофот
шۇ эди.

Бугунги кунда Навоий конметаллургия комбинати музейи раҳбари сифатида фаолият юритар эканман, ушбу даргоҳга қадам қўйган кишига, айниқса талаба ва ўқувчи ёшларга ўқиб-ўрганишга муҳаббат, ишга масъулия, ҳалоллик ҳақида гапирмишдан чарчамайман. Сўзларимни талаба ёшлар жон диллари билан тинглашади. Баъзи пайтлар шундай қизиқ ҳолатлар юз бериб қолади. Ҳалоллик ҳақида тўлиб-тошиб гапирганимда талабалар беихтиёр устозларига қараб қўйишади. Устозинг юзлари тундлашгандан-тундлашиб, келганига минг пушаймонлар еб кетади. Қандай уятли вазият. Бироқ бундан ҳулоса чиқарувчилар кам бўлади.

Бир куни тиббиётчилар билан бўлган учрашувдаги суҳбатда ҳалолчилик ҳақида ҳам гапириб ўтдим ва сўзлаш асносида аудиторияни кузатиб бордим. Сўзларимдан кимнинг кўзлари ёниб, юзларида ҳайрихоҳлик туйғулари жилва қилди. Уларнинг кўпчилиги тadbбир акунда ёнимага келиб миннатдорчилик билдириб кетишди. Кимларнингдир эса юзлари тундлашиб, қовоқлари уюлди. Ўзини ноқулай ҳис қилиб, қандай чиқиб қочишини билмай ўтирдим. Учрашувдан кейин бир масъул шахс "Опа, бироз қалтисроқ гапириб юрмadingизми?", деди шумшайиб. "Йе, бу иллатларни мен гапирмасам, сиз гапирмасангиз, ким гапирди. Ҳа, гап эгасини топснда. Қачонгача бир арава лой бўлиб юрамиз", – дедим тутоқиб. Шундан кейин мен бундай тadbбирларга тақлиф қилинмай қўйдим.

Хуллас, коррупция деган жирканч иллат бизда жуда чуқур илдиз отиб кетган. Биз ота-оналар фарзандларимизга шахсий намуна кўрсатиб, таълим-тарбия ишларини нихоятда зийраклик билан олиб бормас эканмиз, давлат томонидан қабул қилинаётган қарорлар билан катта натижаларга эришишимиз аримаҳол.

Салима ХОЛДОРОВА,
Навоий кон-металлургия комби-
нати тарихи музейи раҳбари.

ARSHNI TITRATGUVCHI KALOM

yoxud nega ajrimlar ko'paymoqda?

Охири вақтларда "Фалончи ажрашибди", "Пистончини эри ташлаб кетибди", каби жумлалар кулоғимизда тез-тез чалинадиган бўлиб қолди. Атрофда афсуски, ажрашишлар кўп. Танишибилиш, қариндошларингиз орасида камида иккитаси ажрашган, ёлғиз. Сабабини сўрасангиз, "тақдир экан", "келиша олмадик", "характеримиз тўғри келмади" ва ҳоказо изоҳларни эшитасиз. Нега ўтган асрда бундай бахоналар бўлмаган? Авваллари ажрашишга жуда жиддий сабаб бўлсагина қўл урилган. Ҳозир эса... Келинг, мавзунини таҳлил қиламиз.

АЖРАШИШЛАР ТАРИХДА

Йигирманчи асрга қадар "ажрим" сўзи ҳаёт лугатида фаол эмасди. Англия қироли Генри VIII черковда ажрашишни расман рухсат этган илк давлат раҳбари ҳисобланади. Қадимги Римнинг ҳуқуқий битикларида "Турмуш қуришга дахл қилинмайди" деб ёзиб қўйилган. Бу даврда фақат жиддий сабабга кўра ажрашиш мумкин эди. Тўққизинчи ва ўнинчи асрларда дин таъсирида ажрашишлар деярли кам кузатишган. Таълимотларга кўра, эр-хотин бир-бутунлик деб ҳисобланар ва уларнинг ажрашуви асло мумкинмас эди. 1603-1868 йилларда эса фақат эркаклар томонидан берилган "ажрашиш хатлари" қабул қилинарди, аёлларда бундай ҳуқуқ йўқ эди. Йигирма-йигирма биринчи асрда эса ажрашиш кўрсаткичи юқорилаб борди ва бораёпти. Афсуски, замон илгариланган сари эру хотин ўртасидаги муносабатлар заифлашмоқда.

Маълумотларга кўра, олий маълумотли ва 26 ёшдан ўтгандан сўнг оила қурганлар орасида ажрашишлар кам. Австралияда ҳар уч оиладан бири ажралиш билан тугайди. Соғлиқ статистикаси миллий марказининг маълумотларига кўра, АҚШда ажрашиш учун биринчи бўлиб ариза берадиганлар – аёллардир.

ЮРТИМИЗДА ЭСА...

Ўзбекистондаги ажрашиш сабаблари ҳам аниқланган. Оилаларнинг бузилиш сабаблари ўрганилганда, кўпроқ ёшларнинг оила қуришга тайёр эмаслиги, соғлиғига эътиборсизлиги, йигитларимизнинг оилани бошқариш, рўзгорни моддий таъминлаш, фарзандларини тарбиялаш масъулиятини ҳис этмасликлари, қизларимиз эса уй бекаси, оналик вазифаларини

ҳам топилади. Баъзан эса акси. Ота оналарнинг оқ фотиҳасини олмай, ўткинчи ҳавасга берилиб, ўйланмай қурилган турмушлар бир йилга бормай "кет, йўқол!" билан барҳам топиш ҳолатлари бор.

ДИНДА АЖРАШИШ

Испом динида бу ибора "талоқ" дейилади. Уч талоқдан сўнг аёллар ўз оиласидан ажрашган ҳисобланади. Қизиги, ўрта асрларда испом мамлакатлари ва Турк империясида ажрашишлар бугунгидан кўра кўпроқ кузатилади. Айниқса, ўн бешинчи асрда Миср талоқ бериш бўйича етакчи эди. Ибн Умар (р.а) дан ривоят қилинади: Набий с.а.в. «Аллоҳ азза ва жаллага энг ёмон қўрилган ҳалол талоқдур» дедилар. Испом динида талоқ фақат ноилоҳ қолганидагина ишлатиш

ажрашмоқда, бу факт! Жаҳон бўйича 1950 йилда ажримлар 3 фоизни; 1960 йилда 10 фоизни; 1980 йилда 33 фоизни; ҳозирда эса 45 фоизни ташкил этади. Ажрашиш бўйича энг юқори даражани кўрсатувчи давлатларга АҚШ, Буюк Британия, Канада, Германия, Австралия, Скандинавия қиради. Чикаго университети социологи Линда Байтнинг ўрганишича, Америкада 50 фоиз (!) оилалар ажрашмоқда. Бу дегани турмуш қуриш эллика эллик таваккал иш бўлиб қолган. Белорусия эса АҚШдан ҳам ўтиб тушган: бу ерда 68 фоиз оилалар ажралишга ариза беради. Хўш, негa ривожланган давлатларда ажралишлар кўп? Бунга тўқлиққа шўхлик, зерикш, бе-сабрлик ва оилани муқаддас билмаслик сабабми? Социологларнинг айтишича, тўйдан аввал бирга яшаш, ўзаро бир бирини синаб кўриш мақсадидаги никоҳсиз муносабатлар ва шундан кейин тўй қилиб оила қурганлар орасида ажримлар кўп! Оддий қилиб айтганда, эру хотин тўйдан сўнг бир биридан тезда зерикади! Чунки никоҳгача улар бир бирини обдон ўрганиб олган; ўзаро қизиқишлар сўнгган. Яна бир масала фарзанд кўриш. Қўпичча Ғарбда эр ёки хотиндан бири фарзанд кўришни истамапти. Истақлар номуносивилиги эса уларни айиради. Бундан ташқари, ҳеч қандай динга эътиқод қилмайдиганлар орасида ҳам ажримлар юқори. Диндор халқларда оилани муқаддас билиш, уни бузиш гуноҳ эканини ёдда тутиш қўпичча эр хотинни бирлаштиради. Италия, Исроил, Туркия ҳозирча ажрашиш кам кузатиладиган мамлакатлар қаторидадир. Чунки бу ерда инсонларнинг билим даражаси юқори, улар ўйлаб турмуш қуришади, енгил ҳою ҳавасларга учмайди.

КИНОНИНГ ТАЪСИРИ

Ҳозир ёшлар ажралиш сўзига одатий тарзда қарамоқдалар. "Битта менми ажрашган", деган савол устун туради. Афсуски, ажримлар фақат Ғарбга тегишли, бизда бу ҳол камёб, деб ўйласак адашамиз. Ғарб шамолли айрим айрим халқга енгил қарашига сабаб бўлмоқда. Бунга кинофильмлар ҳам ўз таъсирини кўрсатмай қолмаяпти. Эътибор берсангиз, намойиш этилаётган кўплаб хорижий фильмлар, теле-сериалларда қаҳрамонларнинг оиласи йўқ, сўқабош. Фантастик, жангари ёки комедик фильмларнинг бошланиш саҳнаси кўпичча бир хил: қаҳрамон эркак хотиндан ажрашган, ҳафтада бир марта фарзандларини бориб кўради, собиқ рафиқаси эса бошқа эркак билан турмуш қурган. Болалар эса бу ҳоли табиий қабул қилиб, янги дадалари билан яшамоқда. Ёки қаҳрамон эркак фильм давомида қаҳрамон қизни севиб қолади ва "ялмоғиз" хотини билан ажрашади. Яна севиб ҳақдаги сериалларда "бўлди, ажрашаман", "бошқасини севиб қолдим" каби жумлалар кам янграйди, дейсизми? Бу саҳна томошабинни ҳам ажрим одатий ҳодиса эканига ўргатиб қўймайди? ОАВ ҳам машҳур юлдузларнинг неча йиллик турмушидан дабдаба билан ажрашгани, шунча пул томон тўлагани, фалон юлдузнинг иккинчи марта уйланиши, ўзи фарзанд кўришни истамай бола асраб олаётган хонимларни биринчи саҳифада шов шув қилиб ёритаётгани ёш авлодга ижобий таъсир қилади, деб бўлмайди. Афсуски, Голливуднинг деярли барча фильмларида биз шахсий ҳаётда бахтини топмаган қаҳрамонлар билан танишамиз. Афсуски, улар бизга ўрнатқан қилиб кўрсатилади. Сўзимиз охирида фақат бир тилак айтмайми: оила муқаддас, ажрим сўзини ҳаёт лугатингизда қўлламасликка интилинг.

Нодирабегим ИБРОХИМОВА,
журналист,
oilavajamiat@mail.ru

● Жаҳон бўйича олиб қаралганда, Британия бюроси маълумотларига кўра, 25-29 ёшдаги оилалар ўртасидаги ажрим юқори кўрсаткичга эга.

● Соғлиқ статистикаси миллий марказининг маълумотларига кўра, АҚШда ажрашиш учун биринчи бўлиб ариза берадиганлар – аёллардир.

● Австралияда ҳар уч оиладан бири ажралиш билан тугайди.

● Россия микёсида ажрашиш ярим аср аввалги ҳолатга кўра уч баравар ошган. Бунга сабаблар:

- ✓ характер тўғри келмаслиги 27 фоиз,
- ✓ рўзгор ташвишлари 17 фоиз,
- ✓ саломатлик туфайли 13фоиз,
- ✓ ичкиликбозлик 6 фоиз,
- ✓ ишсизлик 6 фоиз.

● Дунё бўйича ажримлар турмушнинг илк беш йиллигида ҳамда йигирма йилдан кейин кўпроқ кузатилади.

АЖРАШИШ
САБАБЛАРИ
НИМАДА?АЖРАШИШ САБАБЛАРИ
НИМАДА?

Бунга аввало, ёш билан боғлаш мумкин. Жаҳон бўйича олиб қаралганда, Британия бюроси маълумотларига кўра, 25-29 ёшдаги оилалар ўртасидаги ажрим юқори кўрсаткичга эга. Россия микёсида ажрашиш ярим аср аввалги ҳолатга кўра уч баравар ошган. Бунга сабаблар:

- * характер тўғри келмаслиги 27 фоиз,
- * рўзгор ташвишлари 17 фоиз,
- * саломатлик туфайли 13фоиз,
- * ичкиликбозлик 6 фоиз,
- * ишсизлик 6 фоиз.

Бундан ташқари ҳиёнат, ҳаётга енгил қараш, сабрсизлик, моддий қийинчилик, қариндошлар билан келишолмаслик ҳам сабаб бўлади. Дунё бўйича ажримлар турмушнинг илк беш йиллигида ҳамда йигирма йилдан кейин кўпроқ кузатилади.

тушунмасликлари ҳам ажримга йўл очмоқда. Аксарият ажрашганлар 20-25 ёш атрофидаги йигит-қизлар. Энг ачинарлиси, улар бир-бир ярим йил турмуш қурган, холос. Таҳлиллар шуни кўрсатдики, ажрашиш ҳолатларининг 18 фоизи оиладаги келишмовчиликлар, 22 фоизи ўзаро муҳаббатнинг йўқлиги, феъл-атворларнинг тўғри келмаслиги, қолганлари эса фарзандсизлик, эр ёки хотиннинг касаллиги, йигитларнинг ичкиликбозликка берилиб кетиши оқибатида келиб чиққан. Бундан ташқари, айрим ота-оналарнинг буюмга ўчлиги, мол-пастлиги, келинини ҳўрлаши, фарзандларига тўғри тарбия бермаслиги ҳам ажримга етарли асос бўлапти. Мурса йўлини танлаш ўрнига "онаси ўпмаган қизга уйлантириб қўяман", дейдиган "мард" оналар йўқ эмас. Бир биридан айрилишни истамасада, катталарнинг таъйиқи билан тўғриладиганлар

учун берилган рухсатдир. Расулulloҳ саллоллоҳу алайҳи вассалам ҳам: "Талоқ қилишдан Аллоҳнинг арши ларзага келади" деганлар.

АЖРИМДАН СЎНГ

Жаҳон микёсида ҳар учинчи ажрашган одам бу қароридан афсусланиши аниқланган. 80 фоиз эркаклар эса собиқ рафиқаси билан қайта турмуш қуришга розилик билдиради. Ажрашганлар ичида 40 фоиз аёллар иккинчи марта турмуш қуришга аҳд қилади, бироқ аёлларнинг 13 фоизигина бахтли бўлолади. Қўпичча ажрашганлар бошқа турмуш қуришдан қочадилар. Бунга яна бир бор хато қилишдан чўчиш ҳавфи сабаб бўлади. Шу тариқа, ажрим ёлғизликка, фарзандсизликка йўл очди.

НЕГА ҒАРБДА АЖРИМ КЎП?

Ҳар 13 сонияда ер юзиде бир оила

PANDEMIYADA o'marish epidemiyasi

Бу йил бутун дунё учун синов йили бўлди. Турли табиий офатлар, коронавирус пандемияси. Дард одамларни бир-бирига яқинлаштирди, кимнинг кимлиги шундай кунларда билинди. Пандемия бошлангандан бери ҳамма давлатлар бир-бирига имкон қадар ёрдам қўлини чўзмоқда. Саховатпеша одамлар, ташкилотлар, тadbirkorлар, ҳомийлар табиий офатлар ва пандемия қолдираётган асоратларни енгиб ўтишда баҳоликудрат бир-бирларидан ўз ёрдамларини аяшмаяпти. Нафақат бир миллат ёки халқ балки халқлар, мамлакатлар бирлашаяпти. Афсуски, мана шундай кунларда, халқнинг, инсониятнинг мусибатидан фойдаланишга уринадиган, бойлик орттиришга ҳаракат қиладиган ноинсофларнинг кўплиги ҳам ачинарли ҳолат.

Ижтимоий тармоқларда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармонида мувофиқ жойларда аҳоли қатламларига моддий ёрдам пули ажратилиши жараёнида қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйилаётгани ҳақидаги хабарлар тарқалмоқда.

Андижоннинг Шаҳрихон туманидаги "Якка тут" МФЙ мансабдорлари 82,2 млн. сўм бюджет маблағларини талон-тарож қилганликлари аниқланди. Яъни маҳалла оқсоқоли ва бошқалар кам таъминланган оилалар тоифасига кирмайдиган 51 нафар фуқарога асоссиз равишда моддий ёрдам пуллари тўлаб берилиши оқибатида ҳақиқий муҳтожларга берилиши керак бўлган маблағлар ғойиб бўлган. Хайриятки, бу ҳолат бўйича ўзлаштириш ва мансаб ваколатини суистеъмол қилиш аломатлари билан жиноят иши қўзғатилган. Департаментнинг Бекобод тумани бўлими томонидан текширув ўтказилганида "А" МФЙ раиси Х.Ф. сохта маълумотлар асосида мазкур маҳаллада яшамайдиган ва нафақага муҳтож бўлмаган 26 нафар фуқароларга жами 101,5 млн. сўм нафақа пуллари тайинлаган. Шундан 31,6 млн сўми фуқароларга асоссиз тўлаб берилганлиги аниқланган. Шунингдек, ўз вақтида олиб борилган ўрганишлар натижасида 69,9 млн сўмлик бюджет маблағлари талон-тарож қилинишининг олди олинди.

Яқинда бўлиб ўтган Олий Мажлис Сенатининг олтинчи ялпи мажлисида Сенат раиси маҳалла тизимининг қўйи бўғинлари фаолиятини танқид қилиб, коронавирусга қарши кураш тadbirkorларига ажратилаётган маблағлар талон-тарож қилингандан жиддий ташвиш билдиргани ҳам бежиз эмас.

— Камбағалликни қисқартириш бўйича нимаки қилмайлик, қабул қилинаётган фармон, қарорларнинг жойлардаги ижроси юзасидан ҳозирги ҳаракатларимиз бетартиб тарзда кечмоқда. — деди сенат раиси Танзила Нарбаева.

Шунингдек, сенат раиси маҳалла тизимининг жойлардаги қўйи тизимларда фаолият кўрсатаётганларнинг аксариятида эскича фикрлаш, эскича ишлашдан қутулмаётгани дард устига чипқон бўлаётгани мазмунда гапирар экан, аҳолига ижтимоий ёрдам маблағлари тарқатилишида очиклик ва шаффофлик тамойилига амал қилинмаётгани айрим ҳудудларда норозиликлар келтириб чиқараётганини қайд этиб ўтди. Аҳолига ижтимоий

ёрдам маблағлари тарқатилиши ортидан айрим ҳудудларда юзага келаётган норозиликлар юзасидан бирорта депутат ёки сенатор чиқиб фикр билдирмаган.

— Шу ўринда яна бир муҳим жиҳатга эътиборни қаратмоқчиман. Коронавирусга қарши кураш тadbirkorларига ажратилаётган маблағлар, аниқроғи Инқирозга қарши кураш жамғармаси маблағлари талон-тарож қилинаётгани бизни ташвишлантирмоқда. Хусусан, Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган вилоятларидаги санитария-эпидемиология хизмати мутасаддилари томонидан умумий ҳисобда жамғарманинг 1 млрд 750 миллион сўмдан зиёд маблағи талон-тарож

САНИТАРИЯ-ЭПИДЕМИОЛОГИК ОСОЙИШТАЛИККА ПУТУР ЕТМОҚДА

Бугун коронавирусни юктириш ҳолати бўйича вазият жуда оғир. Шунча саяҳат-ҳаракат, карантин чекловларига

қарамай, ҳар куни вафот этганлар ва юктираётганлар кўпаяётгани одамни ўйга толдиради. Шундай пайтда, дезинфекция маҳсулотларининг талон-тарож қилиниши, касалликнинг авж олишига туртки бўлмаяптими? Ҳудудларни дезинфекция қилиниши керак бўлган, бозорларда антисептик воситалар тўлиқ талабга жавоб бера оладиган ҳолатда бўлганда балки касалланганлар сони бунчалик кўпайиб кетмасмиди?

Айрим Санитария-эпидемиологик осойишталик марказлари мансабдорлари томонидан бюджет маблағларини ўмариш, дезинфекцияловчи воситаларни талон-тарож қилиш ҳолатларини ўзи нақд эпидемияга айланаётгани ачинарли ҳолдир. Жиноят иши Бош прокуратура ҳузуридаги департамент бу борада анчагина ҳуқуқбузарликлари фош қилишга эришди.

Масалан, Андижонда Бош прокуратура матбуот хизматининг маълумотларига қараганда, вилоят Санитария-эпидемиологик осойишталик маркази мансабдор шахслари "Т.Д.Ф" МЧЖ билан тузилган шартномага мувофиқ, 326,4 млн сўм бўлган "гипохлорид кальций 65 %" дезинфекци-

Санитария-эпидемиология хизмати мутасаддилари томонидан умумий ҳисобда жамғарманинг 1 млрд 750 миллион сўмдан зиёд маблағи талон-тарож қилингани ҳам жиддий эътибор қаратишни талаб қилади...

яловчи во-сitasини 485,7 млн. сўмга, яъни ўртача бозор нархидан 159,3 млн. сўм қимматида сотиб олгани аниқланган. Маҳкама ҳузуридаги департамент томонидан ўтказилган яна терговга қадар текшириш жараёнида Санитария-эпидемиология назорати давлат инспекциясининг Паркент туман филиали мансабдор шахслари карантин қоидаларини бузган 86 нафар фуқаронинг қилмишларига яраша жараима тайинламаслик ҳамда қилмишини истисно этувчи ҳолатлар сифатида расмийлаштириш орқали 397,6 млн. сўмлик давлат манфаатларига жуда кўп миқдорда зарар етказганлиги аниқланган.

Бош прокуратура ҳузуридаги департамент ходимлари Наманганда ҳам худди шундай қаллобликни фош этишди. Яъни, Наманган вилояти Санитария-эпидемиологик осойишталик маркази мансабдор шахслари бир неча ҳўжалик юритувчи субъектлар раҳбарлари билан тил бириктириб, ҳақиқий баҳоси 524,8 млн. сўмлик "гипохлорид кальций 65%" номли дезинфекцияловчи воситаларини 248,9 млн. сўм қимматида сотиб олгани аниқланди...

Ушбу жиноятчилар, нафси ҳақалак отганлар жавобгарликка тортилар, улар келтирган зарар қопланар, лекин пандемия даврида касалликни биргалликда енгишга ҳисса қўиш ўрнига ўз чўнтагини ўйлаб бойишга ҳаракат қилишни қандай изоҳлаш мумкин. Ва ушбу нафси оч, худбин одамлар кейинчалик бошқаларнинг кўзига қандай қарайди, шу юк билан қандай яшайди, орттирган бойлиги татийдими, ҳузур ҳаловатда яшай оладими?

ШИФОКОРЛАР ҲАҚИГА КЎЗ ОЛАЙТИРГАНЛАР

Ҳа, афсуски ўмариш эпидемиясидан бугун жонини қурбон қилиб касаллик билан курашаётган урушнинг олдинги сафидаги аскарлар — тиббиёт ходимлари ҳам "ҳуруқ" қолмади. Пандемия шароитида тиббиёт ходимларига белгиланган устама ва қўшимча тўловлар тўлаб берилаётганлиги назоратга олиниб, мониторинг олиб борилганида бугунги кунда жами 9 млрд 9 млн сўмдан ортиқ маблағ тиббиёт ходимларига тўлаб берилмагани аниқланди. Хайриятки, ҳақиқат қарор топди. Хусусан, Қашқадарё вилоятида 1 315 нафар ходимларга 6,8 млрд сўм (5,3 млрд сўм тўлаб берилди), Самарқанд вилоятида 694 нафар ходимларга 838,7 млн сўм (426,5 млн сўм тўлаб берилди), Бухоро вилоятида 317 нафар ходимларга 353,5 млн сўм, Сирдарё вилоятида 741,2 млн сўм (633 млн сўм тўлаб берилди), Фарғона вилояти адлия бошқармаси томонидан 211 нафар ходимларга 163 млн сўм (тўлиқ ундирилди), Жиззах вилоятида 27 нафар ходимга 36 млн сўм (тўлиқ ундирилди), Тошкент вилоятида 23 млн сўм, Қорақалпоғистон Республикасида 5 нафар ходимга 7,1 млн сўм (тўлиқ ундирилди) миқдорда белгиланган устама ва қўшимча тўловлар тўлаб берилмаганлиги ҳолатлари аниқланиб, ушбу ҳолатларга нисбатан таъсир чоралар кўриб борилди.

Яна савол туғилади. Уларнинг иш ҳақиға кўз олайтираётганларнинг яқинлари касалликдан азият чекса айнан шифокорлардан паноҳ топишни наҳот ўйлаб қўришмайди. Ҳаёт бумеранг, ёмонлик ёмонлики, яхшилик яхшиликни қақиради.

Барно СУЛТОНОВА.

ILM VA HUNAR UMRIMIZ BEZAGIDIR

Умр зинапоёга, йиллар унинг поғонасига ўхшайди. Бироқ атрофдаги қайси пиллапоёдан ҳар қанча кўтарилманг пастга тушгунча аввалги поғонани албатта қайта босасиз. Умр пиллапоёси эса ҳамisha юқорилайди. Унинг бир поғонасидан оёқ узилдими, вассалом. Пастга яъни ортга қайтиш йўқ. Айни чоғ янги поғонада турганлар, фурсатни ганимат билинг!

Америкалик сиёсатчилардан бирининг "Вақт бу пул" деган сўзи билан биздаги "Вақтинг кетди нақдинг кетди" мақоли бир хил мазмун беради. Демак, ҳар қайси макон ва замонда ҳам инсонлар турмуш тарзидаги урф-одатлари қадриятларда муштараклик мавжудки, улар бир бирини инкор этмаган ҳолда вужудга келади. Ҳатто панд ва насиҳатларда ҳам шундай. Шарқ халқлари азалдан инсоннинг илм қилишга бўлган хатти ҳаракатларини улуғлайди, зиёли, маърифатли кишиларни қадрлайди ёхуд касб-хунар эгаларини бошқача ҳурмат қилади. Боиси улар бу макомга етгунча умр поғонасидagi фурсатни бой бермай, танлаган йўлини маҳкам тутган. Машақатларида дош бергани, синовларидаги сабот ва чидам уларни шу даражага кўтарган. Донишманд адиб Юсуф Хос Ҳожибининг:

"Билим ҳам хунар ол, қадрла уни, Билмла хунар ҳам қадрлар сени"
Ҳикматидаги моҳиятида шу фикрлар мужассам.

Ёз. Айни пишиқчилик. Тўйлар мавсуми. Қариндошимнинг тўйига янги кўйлак тиктириш илинжида матони қўлтиқлаб Гули чеварниқига йўл олдим. Чевар келганимни пайкамади, тикув

машинасини гириллатиб ўтирибди. Унтacha шогирд қизлар бир қанча шохи кўйлакларга безак беряпти. Ҳар ким иш устида. Кўйлак баҳона Гули опа билан анча гурунглашдим. Яқинда катта ишхона очаман, кейин мениям газетaga ёзасиз, дейди кулиб. Шунча қизга хунар ўргатиб, маҳалла аёлларига бежирим кийимлар тикиб хурсанд қилишнинг ўзи қаламга олгулик аслида. Тўғри, меҳнатига яраша ҳақ олади. Шунинг учун айтишадига, хунар зар деб. Ривоятга кўра, бир шахзода узоқ сафарга чиқади. Йўлда бор будидан айрилади. Бировдан бирон нима сўрашга иззат нафис устунлик қилади. Шахзода гўдаклик маҳали саройдаги бир темирчининг ишини ҳавас билан томоша қилиб, охири оқибат пичок, тиг ва узанги ясашни ўрганиб олган экан. Ҳеч вақосиз қолган йигит ўша ердаги темирчиларга ишчи бўлиб ёлланадию

ўрганган хунари туфайли омон қолади. Шу тариқа ўз юртига қайтиб тахтга ўтиргач, мол давлатидан қатъи назар, ҳамма ўз фарзандига касбу хунар ўргатсин, деб фармон беради.

Ҳа, хунар гадолик ва муҳтожликдан қутқарувчи ҳалол йўл. У кишилар қалбига элтувчи кўприк ҳам, ёр муруватига сазовор этувчи куч ҳам бўла олади. Гўё Алишер Навоийнинг Ҳамсасидаги "Фарҳод ва Ширин" достонидаги бош қаҳрамон Фарҳоддек. Илму хунар эгаллашда тенгсиз бўлиб етишган Фарҳод юзлаб кишиларнинг неча йилдан бери машаққат билан ишлаётганини, бироқ айтarli натижага эришмаганини биладию:

Хунари асрабон нетгумдир охир, Олиб туфроққаи кетгумдир охир?!

дея энг шимариб ариқ қазишни бошлаб юборади. Шу орқали Шириннинг

кўнглига йўл топади. Касбу хунарнинг эгизи илмдир. Илмли киши ҳам хор бўлмайди. Узоққа бормаи бир мисол келтираман. Қўшнимиз келин туширди. Келинчакни йўқлаб чиққанларга қайнонаси ҳаммага келини инглиз тилини билишини мактабди. Ҳали бир йил ўтар ўтмас мана бинойидек устозга айланди янги келинимиз. Рўзгорнинг бир бурчини кўтармасида, ҳар ҳолда ўзининг майда харажатлари учун ҳам бировга юқиниб ўтирмайди энди. Бунисини кўя турунг, нариги маҳаллага қатнаб уриниб қолган болаларнинг қувончини айтмайсизми, бир икки ҳовли ҳатлаб тил ўрганишяпти ахир.

Қиздир, йигитдир, аёлдир, эркакдир ҳаммага илм олиш фарз экани, муқаддас китобларда ҳам белгилаб қўйилган. Илм йўли шаксиз, машаққат, бироқ манзили нури. У жаҳлатдан асрайди, қалбларни нурафшон этади, руҳиятни тозалайди.

Шарқда "Шайхур Раис", Ғарбда "Авиценна" номи билан танилган, умри давомида турли фанларга оид 280 дан ортиқ илмий асарлар ёзган Абу Али ибн Сино шундай дейди:

"Ҳеч бир гап қолмади маълум бўлмаган, Жуда оз сир қолди маълум бўлмаган. Билимим ҳақида чуқур ўйласам, Билдимки, ҳеч нарса маълум бўлмаган."

Ҳали интернетдан, ҳали телевизордан ҳаловат излаб юрганлар, ҳаловат китоб ичидадир. Ҳаловат касбу хунар кўчасидадир. Шошилинг, кеч қоласиз. Ахир дунё силсиласи тезлашаётир. Вақт кетаётир, вақт! Умр пиллапоёсидаги поғонангизни бой бериб қўйманг!

Наргиза ЮНУСОВА.

KO'NGLIMZNI KEMIRAYOTGAN IRIMLAR

Нодира патронаж ҳамшираси эмасми, Қумри опанинг келини уйига келибди, деб эшгани ҳамона уларнинг уйлари томон йўл олди. Ҳали чилласи чиқмаган янги туғилган чақалоқнинг аҳволини билиш учун уй эшигини қоқди. Эшикни Қумри опа очди ва Нодирани кўрган заҳоти қошлари чимирилиб, унга қараб жаврай кетди. "Мени неварамни ҳолидан хабар олиш учун сендан бошқа ҳамшира қуриб кетдими? Дўхтирларингга ҳам қойилмасман. Келиб-келиб мени уйимга сенга ўхшаган аёлни жўнатадими? Фаросати борми уларни? Бор кет, йўқол!" Уй бекаси ҳақоратли сўзлар билан Нодирани бир оғиз ҳам гапиртирмай, эшик олдида хайдаб солди.

ни чулғаб олди. Лекин ўзини қийнаган бирорта саволга жавоб топа олмади.

Ҳа, бу воқеани бежизга келтирмадик. Халқ орасида қадимдан келаётган ёки бошқа халқлардан ўтаётган турли ирим-сиримлар бор. Масалан, қоронғуда тирноқ олиб бўлмайди, йўлингдан мушук кесиб ўтса, орқага қайтиш керак, супургини тик қўйиб бўлмайди, остона ҳатлаб сўрашиб бўлмайди, фалон кунда фалон ишни қилиб бўлмайди, 13 рақами – бахтсиз ва ҳоказо. Бу иримларда мутлақо асос йўқ.

Расулulloх соллаллоху алайхи васалламдан ривоят қилинган ҳадисларда "Фолчилик, ирим-сиримлар бутпарастлик билан баробардир", "Ирим қилувчи ёки ирим қилдирувчи бизлардан эмас", дейилган.

Имом Бухорийнинг "Ал-адаб ал-муфрад" асарига аjoyиб бир ҳадис келтирилган: "Болалар туғилганда, унга барака сўраб дуо қилиши учун одамлар чақалоқларни Ойша онамиз (р.а.) олдига олиб келардилар. Бир

чақалоқ келтирилди, уни тўшагидан олаётувди, ёстиги остига устара (пичоқча) қўйилган экан. Ойша (р.а.) устара-ни нимага қўйилганини сўрадилар, жинлардан сақланиш учун, болага жинлар яқинлашмаслиги мақсадида қўйилганини айтишди. Шунда Ойша (р.а.) уни олиб, отиб юбордилар ва иккинчи бор бундай иш қилишдан қайтардилар. Расулulloх (с.а.в.) ирим-сиримларни ёқтирмасликларини, уларга ғазаб билан боқишларини айтдилар ва Ойша онамиз (р.а.)нинг ўзи ҳам ундан қайтаришларини билдирдилар". (Имом Бухорий. Ал-адаб ал-муфрад.)

Қуйидаги ҳадиси шарифда Расулulloх (с.а.в.) ирим-сиримлар, бир-бировга ҳасад қилиш ва ёмон гумонда бўлиш умматлари орасидан бутунлай йўқ бўлмаслигини айтиб ўтганлар ва булардан қутулиш йўллари ҳам ўргатганлар: "Одам болалари учта нарсадан ожиз қоладилар: ирим-сиримлар, бадгумонлик ва ҳасад. Иримлардан сени уларга амал қилмаслик қутқаради. Ёмон гумондан эса гапирмаслигинг. Ҳасаддан эса ёмон дўстни истамаслик қутилтиради" (Байҳақий).

Бундан хулоса қиладиган бўлсак, аслида ирим-сиримлар одамларнинг ўзлари ўйлаб топган нарсалардир. Биз уларга ишониб чиройли ҳаётимизни бемаъни нарсалар билан боғламаслигимиз лозим. Фақатгина ниятнинг яхши қилиб, дуо билан иш бошласак, барчаси аъло даражада бўлади. Ҳаммаси яхши ниятга боглиқ!

Дилдора АБДУРАҲМОНОВА.

УНУТМАНГ!

- ★ Супургини тик қилиб қўйса, қиблага қаратса;
- ★ Меҳмон кетгандан кейин орқасидан супурилса;
- ★ Қалампир, супурги каби нарсаларни кўлдан кўлга берса;
- ★ Олдидан қора мушук кесиб ўтса;
- ★ Остонада кўришилса ёки ўтирилса;
- ★ Чап қовоқ учса;
- ★ Чап кафт қичиса;
- ★ Ҳўроз беаҳал қичқирса;
- ★ Бир кунда икки келин туширган ҳовлига иккала келин бир вақтда, битта дарвозадан кириб борса;
- ★ Бойўғли сайраса;
- ★ Дуо қилинаётганда дастурхон устида қалампир ёки пичоқ турган бўлса;
- ★ Ҳовлига мажнунтол экилса;
- ★ Сафар ойда тўй қилинса;
- ★ Анжир дарахтининг ўтини ёқилса;
- ★ Супрадаги унни кафтининг орқаси билан тўпласа;
- ★ Супрани ёзган одамдан бошқаси йиғиштирса;
- ★ Шомдан кейин сўраб чиққанга сигир сути берилса;
- ★ Биров тишлаган нарсани еса;
- ★ Пиёладаги чой тугамасдан, устига чой қуйилса ЁМОН БЎЛМАЙДИ!

Qiz sha'ni

Шу ўринда яна бир воқеа эсимга тушади. Бир куни бекатда автобус кутарканман, ўриндиқда ўтирган икки ёш эътиборимни тортди. Йигит бироз андишали экан, қиздан ўзини тортгани сайин қиз у томон сурилди нукул. Энг ярашмагани — қиз «ҳижоб» деб аталадиган либосда, яъни фақат юзи ва қафтлари очик, қолган жойини қоп-қора қўйлак ўраган. Уни йигитдан айро ҳолда кўрган киши бутунлай бошқача тасаввурга боради, албатта. Лекин мен шунда англадимки, қиз ўзгалардан ажралиб туриш учун ҳам шундай либос кийган, эҳтимол, у шу ҳолатимда йигитлар эътиборини кўпроқ тортаман, деб ўйлар?

Қизнинг тегажқлигидан(!) йигит безор бўлди шекли, ўрнидан турди:
— Майли, кейин гаплашармиз, — деди кетиш учун тараддудланиб.
— Кўнгирик қиламан, яна олмай қўйманг, — беҳаё тиржайди қиз.
— Кечкурун телефонлашайлик, хўпми?
— Майли... — йигитнинг овози зўрга чиқди ва хайрни ҳам қисқа қилиб, жўнаб юборди.

Қизларга, айниқса ўзбек қизларига таъриф бериш ўрни келганида, шубҳасиз, уларни гулга, гунчага қиёслаймиз. Бу уларнинг гул қадар хушрўй, гунча янглиғ беғубор, бокира эканига ишора ва ишонч ифодаси. Бироқ қиз бола фақат гўзаллик рамзими? Йўқ, энг муҳими, қиз бола оила шаъни, гурури ҳамдир. Оналарнинг қизларини қафтида, киприклар орасида асраши, уларни номусли, ибо-ҳаёли бўлиб камолга етиши, кун келиб «эгаси»га эсон-омон топшириб олиши каби жиҳатларга жиддий қараши сабаби ҳам шунда.

Афсуски, бугун айрим қизлар бунга англамай қўйишдики ёхуд оналар хавотири бироз камайди...

Бир куни боғ ичидан ўтиб борарканман, кўнгилисиз бир воқеанинг устидан чиқдим. Мендан сал олдинроқда 17-18 ёшлар чамасидаги йигит ва қиз қўл ушлашиб кетиб борарди. Йигитнинг қизининг ҳар жойига қўл узатаверишидан ғашим келса-да, уларга эътироз билдирилмасдим. Чунки йигитнинг бу қилиғи қизга ҳам ёқаётгани кўриниб ту-

рарди, у нозланиб ўзини тобора йигитга яқинроқ тутарди. Қолаверса, бир марта шундайларга танбех бериб, йигит қолиб қиздан «яхшигина» жавоб эшитганман.

Хуллас, мана шу «Лайли-Мажнун» (аслида уларни бу афсонавий қажрамонларга ўхшатиб, ишқ аталмиш покиза туйғуга доғ тушираётандекман) га нима бўлди-ю бирдан жанжаллашиб қолишди. Ҳиринг-хиринг тортишувга айланди. Бир пайт қиз йигитни шунақа хунук сўз билан ҳақорат қилдики, унинг ғазабланиши табиий эди. Кутганим бўлди — йигит қизнинг юзига шапалоқ тортиб юборди. Қиз ҳам бундай вазиятга кўп тушган чоғи, ҳалигина нозкарашмалар қилиб турган ошиғини энди қарғишларга кўмиб ташлади, йигитчанинг ёқасига ёпишиб, қўйлаги тугмаларини узиб юборди. Зумда уларнинг атрофига томошабинлар йиғилди. Бундан руҳланган қиз оғзига нима келса, қайтармай бакира кетди...

— Падарига минг лаънат сендай қизнинг!

Юзлари тимдаланган, ёқавайрон бўлган йигитчанинг севғилисига айтган сўнгги гапи шу бўлди...

дир бу ҳақда гапириши керак-ку. Ахир қизларимиз миллат юзи, эртанги авлод тарбиячилари-ку!

Яна бир аёл ҳикояси: "Бундан бир муддат аввал укамни уйлантириш тараддудига тушдик. Келинликка номзод қизларнинг айримларини кўриш вазифаси менинг зиммамга тушди. Бир қизнинг оиласи, касби, чиройи онамларга маъқул келиб, мени уни кўриб, суҳбатлашиб келишга юборди.

Берилган манзилга бориб, иш вақти тугашига оз қолгани учун қизни ташқарида кута бошладим. Қиз мени кўп куттирмади. У қўл телефонида ким биландир гаплашиб чиқиб келарди. Саломлашиб ниятида унга яқинлашдим, у эса менга парво қилмай, суҳбатини давом эттирарди:

— Тоҳир ака, намунча, кўринмай кетдингиз? Соғиндим...(!) Ҳа, бугун кечда кўришайлик... Нима? Яна баҳона қилаяпсизми? — қиз бироз жим қолиб, суҳбатдошини тинглади. Сўнг таклифи ерда қолди чоғи, зарда билан телефони учирди. Аммо зум ўтмай у бошқа бир танишига кўнгирик қилди:

— Алло, Шохруҳ ака, салом. Бу мен... ман. Бизни эсламай қўйдингиз-ку! Нима дейсиз? Ишдан чиқдим. Кўришамизми? Ўзингиз қаердасиз?... Ҳа, айтган жойингизга тезда етиб бораман, жон...

Кетаётган жойимда таққа тўхтадим. «Топган қизингиз қуриб кетсин!», ичимда келиноиймдан қаттиқ ранжидим. Ҳали турмушга чиқмаган қизнинг бегона бир йигитни «жоним» дейиши жуда шармандали кўринаркан. Бу қизнинг эртага бирова вафоли рафиқа, яхши келган, яхши она бўлишига ишониб қийин...

Кўнглимдан тўкилганларига қандай хулоса ясашни билолмаяпман. Кимни айбдор санайлик, пул-бойликнинг кети-га тушиб, қизлари тарбиясини бепарво аёлига ишонган оталарини? Ёхуд ўзи ҳам бир кунда бир неча қизларнинг бошини айлантириб юрган ака-укаларини? Балки қизгиналарнинг ўзига инсоф тиллаганимиз маъқулдир? Қиз боланинг бахти унинг ибод ва ҳаёсига боғлиқ эканини яна бир бор таъкидла-сак, уларнинг шуурига етиб борарми-кан? Балки қизлар тарбиясида қаерда янглишганимизни дўппини бошдан олиб қўйиб ўйлаб кўрармиз?...
ШАҲЛО.

Карантинда синалаётган халқимиз (баъзи шахслар), зерикканлигиданми ёки қиладиган бирор иш топа олмай бўлса керак ижтимоий тармоқларда мантиқсиз видеороликлар билан вақт ўтказишяпти. Ким учундир бу бир эрмак, ким учундир эса касб бўлиб қолаяпти. Бу каби видеоларни кузатиб турган миллионлаб одамлар эса аямай лайк босишмоқда.

Яқинда телеграм ижтимоий тармоғида наманганлик боғча опанинг ойна дорс мақсадида тайёрлаган видеоролиғига кўзим тушди. Видеода болаларга мақол ўргатиб уларни такрорлаётган боғча опа, шўхлик қилиб ҳалақит бераётган болаларини касб этикасига зид равишда кўпол сўзлар билан қойиб ташлайди. Янглиш тарқалиб кетган ушбу видеоролик зерикиб ўтирган ёшларимизга яхшигина эрмак бўлди.

Видео тарқалгандан икки кун ўтар ўтмас, бир ўсмир йигитни шу боғча опага тақлид қилганини, яна бир йигитнинг эса аёлларча бўянган ниқобда худди шу сўзларни такрорлаб, ўзини ҳар қўйга солаётган видеоларига ғувоҳ бўлдим. Мазкур ёшлар ўзларига

TAQLID ORQALI KIMGA O'XSHAMOQCHIMIZ?

yoxud o'zini kulgiga qo'yayotganlar

ярашмайдиган бундай қилиқлари билан кимга ўхшашмоқчи ёки нимани иштаётганини билиб бўлмайди. Бир қарашда масхарабоздан фарқи йўқдек кўринган йигитлар мана шундай беўхшов тақлидлари орқали эрмак номига лойиқмикан, дея ўйлаб қолдим. Бу ҳам етмаганидек боғча опага тақлид қилишни истаиди(тўғрироғи ота-онасининг қистови билан)ган яна бир жажжи қизалоқ ҳам пайдо (телеграм ижтимоий тармоғида) бўлди.

Чамаси тўрт-беш ёшлар орасидаги қизалоқ боғча опанинг кўпол қойишларига тақлид қилар экан, икки кўзи уни видеога олаётган (отаси ёки онаси бўлса керак) одамда. Мурғак болага шу ёшидан мана шундай мантиқсиз тақлидлар қилдираётган, ўзи ҳам англамайдиган кўпол сўзларни ишлатишга ундайдиган инсонларимиз борлигига ачинаман. Бу каби тақлидлар бизнинг маданиятли халқимизга ярашармикан, ёшларимиз шу қадар бекор

қолишибдики бемаъни тақлидлар билан овора.

Sevimli телеканалда эфирга узатилган «Елвизак» номли ҳажвий кўрсатувнинг ҳам ўз томошабинлари бор албатта. Бош ролларда уйнайдиган қизиқчи Маъмуржон Холмедовнинг ҳар бир роли ўзига ярашади, аммо аёл образлари эмас. «— Бу дастурни ҳар кузатганимда унинг ҳамшира, кампир ёки дўкон сотувчиси бўлиб ўйнаган роллари ғашимни келтиради, — дейди буви-жоним. Эрмак кишининг аёлга тақлид қилиши бизнинг мусулмончилигимизга тўғри келмайди»

Аслида тақлид ҳам бир санъат, ҳамма актёр, актрисалар ҳам тақлидни тўлиқ ўхшата олишмайди. Тақлид қилаётган одам кимидир ўхшашмоқчи бўлса албатта, унинг кўнглига, нафсонига тегмайди-кан ҳаракатлар қилмоғи, сўзламоғи керак. Аммо бугуннинг ёш қизиқчи гуруҳлари тақлид қилишда ҳеч қандай истихласиз ўхшатишлар қилишади, шунинг учун ҳам аксарият гуруҳлар билан санъаткорлар(улардан энг кўп тақлид қилинадиган санъаткор Абдулла Қурбонов) ўртасида кўп келишмовчиликлар келиб чиқади. Ва бундай тақлидларнинг охири ҳар доим ҳам яхшилик билан тугамайди. Шундай экан, ҳар ишнинг меъёри бор, ҳаттоки, қилинаётган тақлиднинг ҳам.

БАСИЛА.

BO'LA KIMNIKI? OTA YOKI ONANIKIMI?

Халқимизни ўз табиати-га, турмуш шароитига мос мақоллари жуда кўп. Мисол учун, “Ўнта бўлса, ўрни бошқа, юзта бўлса юзи бошқа”... Бу мақолнинг заминиди халқимизга хос болажонлик мужассам. Оилашуносларнинг фикрича юртимизда 30-39 ёшдагилар 4 фарзандлилик, 21 ёшдан 29 ёшгача бўлганларнинг кўпчилиги икки фарзандли бўлишни хошлашар экан.

КИМЛАР КЎП БОЛАЛИ ОИЛА ХИСОБЛАНАДИ?

Жорий йилнинг 5 август куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги йиғилишида ҳам айнан кўп болали оилаларнинг ҳуқуқий мақомини аниқ белгилаш масаласида тегишли қонун қабул қилинди.

Унга кўра 18 ёшга тўлмаган болалари 4 нафар ва ундан ортиқ бўлган оила кўп болали оила ҳисобланади. Бунда агар 4 нафар ва ундан ортиқ болаларидан бир нафари ёки ундан кўпроғи таълимнинг кундузги шаклида ўқиётган ҳамда 22 ёшга тўлмаган бўлса, бу оила ҳам кўп болали оила тоифасига киритилиши таъкидлаб ўтилди.

Қонун ўз йўлига, гап боланинг сониди эмас, сифатда яъни унга қандай таълим-тарбия беришда дейдиганлар ҳам бор орамингда. Тўғри, буни инкор қилолмаймиз. Ҳар бир ота-она фарзанди дунёга келганида олам-олам қувончга тўлади. Айниқса, оилада тўнғич фарзанд ўғил туғилса оталарнинг қувончини тасаввур қилаверинг. Аммо ота-оналик масъулияти қувончининг ўзи билан белгиланмайди. Афсуски орамингда ўз фарзандининг қизиқликлари, характерини билиш уёқда турсин ёшнинг ҳам билмайдиган оталар борлиги кишини таажубга солади...

Яқинда хизмат сафари билан водийга йўл олдик. Енгил машинада бизга яна уч нафар йўловчилар ҳамроҳлик қилишди. Ҳамроҳларим шинаванда одамлар экан, йўл-йўлақай суҳбатлашиб кетдик. Гап мавзуси болаларнинг ёшига бориб тақалганида бирдан ҳайдовчи кулиб юборди.

— Учта фарзандим бор, икки ўғил бир қиз, — деди фахрланиб. — Лекин уларнинг неччи ёшдалигини, нечани синфда ўқишини билмайман, қизиқмабмана...

— Сизку болаларингизни ёшнинг билмасиз, ўтган йили бизни оиламизда

жуда қизиқ воқеа содир бўлди, дея гапга аралашди бир ҳамроҳ аёл.

— Кенжатай ўғлим 5 яшар. Кўп қаватли уйда турамиз. Ҳар доим эрталаб қизимни мактабга кузатиб, ўғлимни боғчага қўяману ўзим ишга кетаман. Ўша кун ишхонамизда тўсатдан мажлис ўтказиладиган бўлиб қолди. Хўжайинимга кўнғироқ қилиб бугун ўғлимни боғчадан олишини илтимос қилдим. Мажлисдан чиқсам, телефонимга хўжайиним 20 маротаба кўнғироқ қилибди. Боғча опаси ҳам кўнғироқ қилиб тушолмагач кетма-кет хабар юборибди. Кўнғлимга хавотир тушиб, тарбиячи билан боғлансам, “Ўғлингизни дадаси ҳозиргина олиб кетди. Кеч қолганингизга хабар юборгандим” деди. Соатга қарасам 19 дан 30 дақиқа ўтибди. Хўжайиним билан боғлансам, “болани гуруҳини айтмасиз, роса изладим”, деса бўладими. Уйга келсам ўғлим кулиб-кулиб воқеани айтиб берди. Ўша кун хўжайиним ўғлимни қайсида, боғча опаси кимлигини билмай ҳамма хоналарга кириб бирма-бир эшикларини очиб ўғлимни излаб чиқибди. Ўғлим иккинчи қаватдаги ўрта гуруҳга боради. Ҳеч ким келмаётганидан ташвишга тушиб ўтирган ўғлим оинадан дадасини уёқдан буёққа юрганини кўриб қолиб, “Дадажон”, деб қичқириб юборибди. Дадаси ўғлини овозини эшитиб гуруҳга кирган ва тарбиячидан узр сўраб уйга қайтишган. Энг қизиғи нима биласизми, хўжайиним бу қилган ишдан уялиш ўрнига менга захрини сочди.

— Бундан кейин боғчага ўзингиз боринг. Мажлис-пажлисиз бўлиб қолса бошлиқдан рухсат сўраб келинг, дея дўк урди.

Ана шунақа бизни дадаларимиз жуда меҳрибон. Боғча воқеаси ҳам майликуя дадасини ажайиб феъли бор, давом этди аёл кулиб. Фарзандларим чақалоқлигида менга умуман ёрдам бермайди. Бола қўтаришини, уни овутишини билмайди. Гўёки болани бағрига босиб кўтарса йиқитиб юборар эмиш. Фақат 3-4 ёшга етиб болаларим ўз оёғи билан юрадиган бўлганидан сўнг қўлидан етаклаб кўчага олиб чиқади. Бир кун тунда ширин уйкуда ётган эканман қаттиқ турткидан ўйғониб кетдим. Қарасам хўжайиним турткилапти. Тинчликми, десам “болани усти очилиб қолибди, ёпиб қўйинг”, деса бўладим. “Сиз-чи, ўзингиз ёпсангиз нима бўлади, мени безовта қилишингиз шартми? десам, “ўйғониб кетади”, дейди. Бу одатларга одам кулишни ҳам, йиғлашни

ҳам билмайди.

“БОЛАЛАРИНГГА ҚАРА!”

Хорижда ҳар бир фарзанд олдида ота-она тенг масъулият ва бурчга эга. Оилада ота ёки она хуллас кимни вақти бўлса бола билан дарс тайёрлайди, ўйнайди, сайрга чиқади, китоб ўқиб беради. Боғча ёки мактабдаги мажлисга ҳам ота-оналар келишган ҳолда боришади. Қизининг қизиқишлари, интилишлари ҳақида отаси бемалол у билан гаплаша олади. Бизда эса ажайиб темир қордалар бор. Боғчага болани албатта она олиб бориши керак, мажлисга ҳам она вақт топиши, дарс тайёрлаш, китоб ўқиб беришга ҳам албатта она масъул. Хўш шунча масъулият онанинг бўйнида бўлганидан кейин ҳар қандай одамнинг ҳаёлида бола кимники? Отани ёки онаникими деган са-

бирга олиб чиқишади. Ўтган йили сўнги кўнғироққа қизини олиб кетаётганида қизчасининг бантиги ечилиб кетди. Оинадан кузатиб турдим, ярим дақиқада корейс ота қизининг бантигини тўғрилаб, худди уйдан қандай тақиб чиққан бўлса ўшандай тақиб қўйди. Демак, уйда ҳам қизининг сочларини тўғрилашга ота ёрдам беради. Пандемия бошланишидан олдинроқ уйимизга қишлоқдан меҳмон келди. Танишимиз 5 яшар қизчасини пойтахтга шифохонага олиб келган экан. Бир пайт қизалоқни аҳволини кўриб, “пўлининг боласими”, деб ҳайрон қолдим. Сочлари тўзгиган, кийимлари бир аҳвол. Бечора қизча ёйилган сочларини қўллари билан ушлавериш терлаб кетган. Маълум бўлишича йўлда қизча ухлаб қолган ва сочидаги онаси тақиб қўйган қисқичлар ечилиб кетган. Дадаси қисқичларни бир даста қилиб қизчанинг чўнтагига солиб қўйибди. Қисқичларни олиб қизчани сочига тақиб қўйгандим биноийдай қиз бўлди. Онаси кўнғироқ қилганида қизининг ҳолатини айтсам роса кулди.

Биз қиз болага ота меҳри керак деймиз. Қиз меҳрни катта бўлганида отасининг пулидан эмас, ечилиб кетган бантигини тақиб қўяётганида, боғча, мактабдан етаклаб олиб келаётганида, тунда эртақ айтиб ухлатаётганида олади.

АМЕРИКАДАН ҚАЙТМАГАН “ҚАРГА”

Бир дугонаам шамоллаб, мазаси бўлмаб қолибди. Ҳар куни болаларига ухлашдан олдин эртақ айтиб берар экан. Ўша кун хўжайинидан “бугун сиз болаларга эртақ айтиб беринг”, деб илтимос қилибди. Болалар дадаси эртақ айтиб беришини эшитиб роса хурсанд бўлишибди. Аммо дадаси бирорта ҳам эртақ айтишни билмас экан. Кенжатайи йиғлайвергач ота эртақ бошлабди. Мана янги, замонавий, қисқа ва маъносиз эртақ. ...” Бир бор

Хўш шунча масъулият онанинг бўйнида бўлганидан кейин ҳар қандай одамнинг ҳаёлида бола кимники? Отани ёки онаникими деган савол тугилиши табиий. Яқинда бир кўшни эркакни ўз аёлига “болаларингга қара”, деб бақираётганини эшитиб қолдим. Бу оилани жуда яхши биламан. Фарзандлари ўғай эмас, ўзлариники.

вол тугилиши табиий. Яқинда бир кўшни эркакни ўз аёлига “болаларингга қара”, деб бақираётганини эшитиб қолдим. Бу оилани жуда яхши биламан. Фарзандлари ўғай эмас, ўзлариники. Агар оилада ўғил ёки қиз бирорта ишқал чиқарган бўлса ҳам биринчи бўлиб ота онани уришади, “Сен болаларингга яхши тарбия бермагансан”, дея дақки беради. Бечора аёл ҳам худди ўзи айбдордек елкасини қисади.

БАНТИК ТАҚҚАН КОРЕЙС ОТА

Маҳалламизда корейс миллатига мансуб бир оила яшайди. Иккита қизи бор. Эр-хотин ҳам давлат ташкилотиди ишлайди. Эрталаб эркак қизини боғчага олиб бориб қўяди, кечки пайт аёли боғчадан олади. Қачон қарамай поликлиникага ҳам қизларини эр-хотин

экан, бир йўқ экан. Битта қарға бор экан. У зерикиб, Америкага учиб кетибди”. Болалар ҳайрон, эртани қолганини кутармиш, ота қолганини қандай тўқишни билмас, она эса кўрпага ўраниб олиб пиқирлаб кулармиш. Ўша отанинг болалари улғайиб, балоғат ёшига етишибди. Баъзи баъзида ўша воқеа эсларига тушиб қолса, “Дада америкага кетган қарға қачон қайтади?” деб ҳазиллашиб қўярмиш.

Юқоридаги мулоҳазалар орқали эркакларни қоралаш, айблашдан йироқмиз. Қундалик ҳаётимизда содир бўладиган, ҳаммамизга таниш ҳолатларни қозғатувчи туширдик холос. Зеро, бугун ўзимиз нима экасак, эртага шуни ўришимизни унутмасак бўлгани.

НИГОРА РАҲМОҶОВА.

HALOVAT QIDIRGANLAR

Сарви хола ҳаётида бирор марта бўлсин, бир ери оғриб, кўрпак-тўшак қилиб ётган одам эмас. Кўз-тегдими ё фалокатми, бир йиқилиш баҳонаси ўрнидан туролмай қолди. Ана тураман, мана тураман деганча нақд уч йил ўтди. Бу орада касаллик момони анча ҳолдан тойдирди. Қарилик энди уни анча ожиз қилиб қўйган, аввалгидек ҳар қандай дардни осонгина енгиб ўтолмади. Аксинча ҳалос бўлишга интилгани сари касаллик тобора уни ўз исканжасига ола бошлади. Сарви хола аста-секин кўз-нурини йўқотди, кейин эса эшитмай ҳам қўйди.

Невараси билан суҳбатю овқат ейшини айтмаса, энди у ёруғ дунё билан деярли алоқани узган эди. Сарви хола табиятан иродали бўлгани учун ҳам тақдирга қўниб, хотиржамлик билан ҳаёти интиҳосини кутарди. Аммо кўп ўтмай, бу туйғудан ҳам маҳрум бўлди. У хотирасини йўқотган эди. Бундан даҳшати бўлмаса керак. Айтинг-чи, бир зумдаёқ бор-будини — ўтмиши, бугуни, яқинлари ва ўзини тамоман йўқотиб қўйиш даҳшат эмасми?! Энг даҳшатлиси, Сарви холанинг ўзи бунинг англамасди, англаёлмасди. Миясидаги ҳамма нарса чувлалшиб кетган, болалигидан бўлак ҳеч нарсани аниқ-тиниқ эслаёлмасди. Унинг руҳи доим ўтмиши бекаатларида сарсари кезинар, баъзан у бола қаби хархаша қилиб, аллақачон тупроққа қоришиб кетган онасини сўраса, баъзан дуркун қизлик йиллари-га қайтиб, йиғайтган сепини мақтарди.

Ўғли уни бир неча бор дўхтирларга кўрсатди. "Қариликнинг давоси йўқ" дейишди улар. Начора. Аммо давоси йўқ, деб ҳам ташлаб қўёлмайдик-ку. Ахир онаси. Букорилган дориларни қанда қилмай келтириб тураверди. Бу дорилар унинг аҳволини ҳеч яхшиламас, аксинча вақт ўтгани сари момонинг соғлиги бадтар ёмонлашиб борарди. Кунни бўйи овқат сўраб, ҳолатга чиқишни хошлаб хархаша қиладиган Сарви хола баъзан туни билан ухламай, ёш боладек инжиқлик қиларди. Касал боқиб оғир. Бутун бошли рўзгорнинг югур-югури, бунинг устига уйқусизлик — бу ҳар қандай кучли, ғайратли танани ҳам толиқтириб қўйиш табиий. Жисмоний ва руҳий зўриқиш барча юмушларни бўйнига олган келинига ҳам ўз таъсирини ўтказмай қўймади. Биноийдек босиб, бу мулоим аёлнинг бирдан феъли ўзгарди-қолди. Энди у салга асабийлашадиган, ғазабга минадиган одат чиқарди. Ўйе ичига шайтон кириб олгандек. Аввалига бу шайтон унинг миясини заҳарлади, кейин қалбига жирканч истаклар уругини қадаб бошлади. Юмушлардан чарчаган ёки қовоқлари ўзини кўтаролмай қолганида, "Қани энди шу кампир ўла қолса", деган совуқ ният кўнглининг бир чеккасида ўтиб қоларди. Бора-бора бу яширин истак дилидан тилига кўчди. Энди унинг "Сиз ўлмадингиз, биз кутулмадик. Жон деганларми?", дея жаврашларини қўшнилари тез-тез эшитиб туришарди. Аммо дунёни кўриш, эшитиш, англашдек туйғуларидан мосуво, бутун дарду дунёси қорин тўйдириб бўлиб қолган Сарви хола келинини худо ўрнида кўрар, гўдак онасига талпингандек унга талпинарди. Берган бир коса совуқ ёвғония бир бурда қотган нонидан дунёнинг энг лаззатли таомини татигандек ҳузур қиларди. Бу ҳузур унинг учун қанчалар азиз эканлигини сиз билан биз ҳатто тасаввур ҳам қилолмасак керак. Кампирнинг хурсандчилиги эса келинини бадтар ғазабга миндирарди. Қайнона келин муносабати бу тахлит совуқлашиб бораётганини кўриб турса-да, эри индамасди. "Ахир унга ҳам қийин, асаблари чарчаган", деб

қўя қоларди. Аммо бир куни шифокор Сарви холани текшириб, одатдагидек бир талай дориларни ёзиб кетгач, келинининг асаблари дош беролмай қолди. Ўйе бу қозғ кўпдан буён тутаб турган ўтинга ташлангандек, бирдан уни ловуллаб юборди.

— Ҳаммаси жонимга теғди. Топганимиз беҳуда дориларга кетаяпти. Беш йилдан буён на юриш-туришимизда, на еб-ичишимизда ҳаловат бор. Ахир ёшини яшаб ўтган шу дардисар кампирдан бўлак ғамимиз йўқми? Қизимиз институтда ўқияпти, яқинда ўғлимиз ҳам мактабни тугатади. Ҳали уларни уза-тиш, уйлантириш бор. Ҳаммасига қачон улгураимиз, қачон биз ҳам ўзимиз учун яшаймиз? Ёки бунга ҳақимиз йўқми? — у ҳовлининг ўртасида ўтириб уввос солиб йиғлар, эри бўлса қўлида дорилар ёзилган қозғозни омонат ушлаганча тек қотиб турарди. Нима дейишни, нима қилишни билмасди. Бир томондан хотинининг ҳам гаплари тўғри, онаси ҳам жуда қийнаб юборди-да... Эрининг ўзига ён босғулик сиёҳини кўриб хотини бирдан йиғидан тўхтади. Назарида анчадан бери кўнглига тугиб юрган фикрини айтиш фурсати етган эди.

— Менга қаранг, дадаси, — кўз ёшларини артиб эҳтиёткорлик билан гап бошлади у. — Келинг яхшиши, оймимга азобларини тугатадиган дори бериб қўя қолайлик. Шунда у кишига ҳам, бизга ҳам яхши бўлади.

— Қанақа дори, — нохуш бир нимани сезгандай эрининг бутун бадани жимирлаб кетди, пешонасидан совуқ тер қуйилди.

— Ўхлатадиган дори, — хотиржамгина жавоб қилди хотини. — Ойим оғриқни сезмайди, ухлаб қолади.

— Кейин ҳеч қачон уйғонмайди, шундайми, — таҳликали овозда сўради эри. Аини чоғда кўзларида хотинига нисбатан нафрат, қаҳр-ғазаб ўтлари ёнарди.

— Ахир тушунинг, шундай қилсангиз, ойингиз биздан миннатдор бўладилар, — зўр бериб ўзини оқлашга тушди хотини. — Қўрмайсизми, қандай қийналаяптилар? Ёки қийналаётганларини томоша қилиб туриш сизга ҳузур бағишлайдими?..

Эри индамасди. Бир ҳафтача бир сўз демай юрди. Хотини қилган ишидан пушаймон бўлиб юрган бир кезде тўсатдан уни ҳайратда қолдириб, ўша "азобларни тугатадиган дори"ни сўради.

Сарви холанинг танаси дорилардан обдон тўйиниб, энди уларга нисбатан мутлақо лоқайд бўлиб қолган эди. Шу боис ҳам уни ичига туриб қийналаётган виждонлар кейинчалик ҳам азобга маҳкум бўлишдан қўтилиб қолдилар. Эр-хотин момонинг тақдирини яна ўз йўригига ташлаб қўйишди. Лекин бу кўпга қўзилмади. Улар тагин ҳаловатни кўмсаб қолишди. Савобу гуноҳ, эзгулиги яхшилиқ орасидаги тафовутни жуда яхши англашсада, бутун вужудлари билан ҳаловатга интилардилар. Бу интилиш бошқа барча инсоний туйғуларни топташ даражасида зўравон эди.

Ўша куни улар қариндошлариникига тўйга кетишди. Сарви холага ўғиллари Сатторжон қараб турадиган бўлди. Тун алламаҳалида уйга қайтган эр-

хотинининг кайфиятлари жуда зўр эди. Айниқса эр. У кўпдан бери дўстлари даврасида ўтириб хурсандчилик қилмаган. Шунинг учунми, обдон хумордан чиққиси келиб, ароқ қуйиб узатилган пиёлаларни қайтармади.

— Вақтичоғликка, хурсандчиликка нима етсин, — дер эди у хотинига қайта-қайта. Бу пайтда Сатторжон қаттиқ уйқуга кетган, Сарви хола бўлса ҳали ҳам бедор. Ғала-ғовурни эшитган кампир жойидан кўзғалиб, одатдагидек хархаша қила бошлади: — Ташқари чиққим келяпти.

— Э, бўлди қилинг, ухланг энди, — ўшқирди набираси. Кампир ёш боладек, дарров ўрнига ётиб олди. Бироқ сал ўтмай, ҳаммасини унутиб, яна гингший бошлади. Набираси ғазабдан қалтираб кетди, кўзлари ёвузона чақнади. Кейин ёнида турган ёстиқни қўлига олди.

Сарви хола даставвал нима бўлаётганини англолмади. Юзига тушган ёстиқ нафасини қайтарди, кўзлари

Сарви хола даставвал нима бўлаётганини англолмади. Юзига тушган ёстиқ нафасини қайтарди, кўзлари тина бошлади. Шундан кейин у жон талвасасида ёстиққа ёпишди. Бироқ у ҳис қилган оғир нарсани осонгина олиб ташлаёлмади. Нафаси оғирлашиб турган аини пайтда бирдан танасига аллақандай куч қуйилгандай бўлди. Энди у юзидаги нарсани бироз кўтаргандек бўлди. Аммо унинг ортидан кучлироқ нимадир итариб турганини англади. Ўша кучни ушлаб қолмоқчи бўлиб тимирскиланди. Топди. Бу иккита иссиқ қўл эди.

тина бошлади. Шундан кейин у жон талвасасида ёстиққа ёпишди. Бироқ у ҳис қилган оғир нарсани осонгина олиб ташлаёлмади. Нафаси оғирлашиб турган аини пайтда бирдан танасига аллақандай куч қуйилгандай бўлди. Энди у юзидаги нарсани бироз кўтаргандек бўлди. Аммо унинг ортидан кучлироқ нимадир итариб турганини англади. Ўша кучни ушлаб қолмоқчи бўлиб тимирскиланди. Топди. Бу иккита иссиқ қўл эди. Сарви хола бу қўллар кимга тегишли эканини ғайри табиий тарзда қайта жонланган сезгилари орқали таниди. Таниди кўзларида ёш айланди. Нафаси бадтар бўғилиб бораверди. Лекин ортиқ қаршилиқ кўрсатмади...

Эр-хотин эрталабгача донг қотиб ухлашди. Шу кеча уларнинг ҳаловатини ҳеч ким бузмади.

"Ўз ажали билан ўлган" Сарви холани кўмиб келишгач, одамлар тарқалишди. Шундагина келин ўғли Сатторжон йўқлигини пайқадди. "У бувисини яхши кўрарди, хойнаҳой бирор бурчақда биқиниб йиғайтгандир" деб ўйлашди. Ён-атрофни, хоналарни кўриб чиқишди. Қўни-қўшни, қариндошлар, таниш-билишлардан суриштиришди. Аммо ҳеч қаерда йўқ.

Эртаси азонлаб кимдир дарвозани қаттиқ тақиллатди. Туни бўйи игна устиде юргандек хавотирлини чиққан эр-хотин бирдан хушёр тортиб, чопқиллаб чиқишди. Не кўз билан кўрсинларки, қабристон қоровули хушсиз ётган Сатторжонни қўлида кўтариб турарди. Хотиннинг фиғони фалакка ўрлади. Эр эса тамоман ўзини йўқотиб қўйди. "Нега бундай бўлди? Ким уни бу аҳволга солди?" Қабристон қоровули бунинг билмасди. У болани бувисининг қабри устиде ер кучиб ётганини кўриб қолганди холос. Бошқалари унга қоронғу. Тезда шифокор чақирди.

— Болангизнинг аҳволи жиддий. Яхшиши, уни тахрибалироқ шифокорларга кўрсатинг, — маслаҳат берди қишлоқ ҳақими.

Ўғилларини пойтахтнинг энг зўр профессорларига кўрсатишди.

— Болангиз жуда ёмон кўрққан. Қўрқув асоратида эшитиш, кўриш қобилятини, ҳатто хотирасини ҳам йўқотган.

Эр-хотин бир-бирларига қараганча, даҳшатдан қотиб қолишди. Шу лаҳзада ҳар иккаласининг ҳам кўз олдига Сарви холанинг сиймоси гавдаланган эди.

— Бунинг давоси йўқми, — овози қалтираб сўради эр.

— Буни вақт кўрсатади...

Мана беш йилдирки, Сатторжон тўшакка михланган. Қўл-оёғи жонсиз-мадорсиз. Онаси келтирган овқатларни ейди-ю, нурсиз кўзларини бир нуктага қадаб ётаверарди. Уни жону дилдан севган ота-онасининг на йиғи-сигиси, на оху нолаларини эшитиш ва на туни билан ухламай, азоб чекишларини ҳис қилади. "Бологаним, сени ким бу аҳволга солди, нимадан бунчалар кўрқдинг", дея онасининг нолон бўлиб берган саволларига ҳам жавоб бермайди. Агар жавоб беролганда, шундай деган бўларди: Она, мени бу балоларга гирифтор этган аслида ўзингиз ва мен дунёда энг меҳрибон сананган инсон — отам. Сизлар ҳаловат қидириб, қабиҳликка юз тутган ўша оқшом мен башарангиз қанчалар жирканчлашганини кўрдим. Кўрдиму эс-хушимдан айрилдим. Инсон боласи шу қадар ваҳшийликка қодир бўлиши мумкин эканлиги мени даҳшатга солди. Она, сизлар мудом ҳаловат қидирдингиз, аммо энди уни бутунлай йўқотдингиз.

**Ирода ОРИПОВА,
Бухоро вилояти.**

Qovun yesang sahar ye...

Хозир шираси тилни ёрувчи обинавот қовунлари гарқ пишган мавсум. Полизнинг тотли маҳсулотларидан бўлган қовун табиатнинг гаройиб неъматининг минглаб дардга даво ва витаминларга бой ҳисобланади. Қовунни глюкоза ҳамда витаминларнинг сарчашмаси деса бўлади. Унинг кимёвий таркиби асосан навиға боғлиқ. Мағзида 16-20 фоиз қанд, каротин, В9, С, Р витаминлари, А провитамины, катта миқдорда фолий кислоталари ва темир моддаси, пектин моддалари, турли ёғлар ва минерал тузлар мавжудлиги қовуннинг шифобахшлигиға сабаб бўлар экан.

СОҒЛИК УЧУН ҚАНЧАЛИК ҲОЙДАЛИ?

Қовун овқат ҳазм қилиш жараёниға ижобий таъсир кўрсатади, ундаги фолий кислотаси қон ҳосил қилишда иштирок этади. Қовун атеросклерозда, камқонликда, юрак, қон-томир касалликларида жуда фойдалидир. Олимпларнинг таъкидлашича, инсон ҳаёти ва саломатлиги, организмдаги физиологик жараёнлар меъёрида кечили бевосита кремний моддаси билан боғлиқ экан, бизнинг обинавот қовунларимизда эса кремний моддаси бисёр. У инсон организмнинг қаттиқ тўқималари, териси ва сочининг ҳолатиға таъсир кўрсатади. Кремний мия пўстлогига, асаб тизимиға, ичак деворларига, ошқозон-ҳазм йўллариға ва барча ички аъзолар тизимиға таъсир кўрсатади.

Қовунда бошқа полиз маҳсулотларидан фарқли ўлароқ С витамини кўпроқ. Ундаги бириктирувчи тўқима моддаси ичаклар микрофлорасига ижобий таъсир кўрсатиб, организмдан холестерин моддасини чиқариб юборишға сабаб бўлади, овқат ҳазм қилишни яхшилаиди.

Қовун чанқокни босиб, асаб тизимини тинчлантиради. Унинг шифобахш хусусиятлари таркибида В9 ва С витаминлари, темир моддаси ва калий тузига бойлиги билан боғлиқ. Шу сабабдан ҳам мутахассислар беморларда камқонлик, юрак, қон-томир касалликларида, атеросклерозда, буйрак ва жигар касалликларини даволашда қовун истеъмол қилишни буюришади.

САПЧА ҚОВУН ЕСАНГИЗ...

Қовуннинг шифобахш хусусиятлари унинг етилиб, яхши пишганлиги билан боғлиқ. Масалан, етилиб пишмаган қовун – сапчани ейиш ошқозон яраси ёки гастрит касали бор кишиларға тавсия этилмайди. Оч қоринға ҳам ейиш тавсия этилмайди. Уни овқат тановул қилиш орасида еган маъқулроқ, бунда у бошқа истеъмол қилинган озиқ-овқат маҳсулотлари билан аралашиб ҳазм жараёнини яхшилаиди.

Бугуннинг диетолог шифокорлари, қовунни овқат ҳазм қилишни яхшилаш мақсадида тавсия этишади. Бундан ташқари, у ажойиб гижжа ҳайдовчи восита ҳамдир. Бу албатта болалар учун фойдали.

ДОРИ СИФАТИДА ҲАМ ҲОЙДАЛАНИЛГАН

Шарқда табиблар қадимдан қовундан шифобахш восита – дори сифатида фойдаланишган. Буюқ бобокалонимиз Абу Али ибн Сино ўзига мурожаат қилган юрак, қон-томир касалликлари билан оғриган беморларни қовун уруғи ва пўсти билан даволаган. Шунингдек, у буйракларда пайдо бўлган тошларни чиқариб юбора оладиган хусусиятларға эга эканлигини таъкидлаган. У қадимдан бронхит, сил, бош оғригини даволаш-

да ва нафас йўлларида тозалашда ундан тайёрланган дори-дармонлар кенг ишлатилган. Масалан, бод касаллигини даволашда қайнатилган қовун шираси суркаш, захм касаллигида эса қовун уруғи жавҳарини истеъмол қилиш тавсия этилган. Аллома Ибн Сино: ўз асарларида қовуннинг уруғи ва пўсти томирларни кенгайтиради, терини тозалайди дея ёзиб қолдирган.

ҚОВУН ЁРДАМИДА ЯНГИЧА ДАВОЛАШ УСУЛИ

Кейинги йилларда Европада организм қовуннинг шарбати ёрдамида тозалаш кенг тус олди. Ҳар хил ортиқча ёқимсиз моддалар ва хиллардан организм тозалаш учун 20 кун давомида наҳорға, киши таъбиға қараб, қовун шарбатиға хоҳлаган меvasини қўшиб истеъмол қилинади. Бу даволаш усули мутахассис шифокор маслаҳати билан қўлланилади. Ўзимизда эса қадимдан айтиб келинадиган "қовун есанг сахар е, сахар емасанг захар е" деган нақл мавжуд. Шундан кўриниб турибдики, бу янгича даволаш усули европаға ҳам биз ўзбеклардан қириб борган. Боболаримиз, момоларимиз сахарға қовун билан иссиқ нон ейишни хуш кўришарди. Хоразмда эса гурвак қовунни нон билан ейиш аънанаси ҳамон давом этади.

АЙНИҚСА АЁЛЛАР УЧУН ҲОЙДАЛИ

Қовуннинг аёллар соғлиги учун фойдаси ката. Унда мавжуд бўлган фолий кислотаси аёллар учунгина муҳим ва зарур бўлган моддадир. Зеро, фолий кислотасиз бўлажак она соғлом бўлиш меъёрида кечмайди. Чунки у суякларни мустаҳкамлайдиган воситалардан биридир. Қовунда мавжуд бўлган кремний суяк, соч ва терининг соғлом бўлиш мувозанатини ҳам таъминлайди. С витамини усти-устига давом этган шамоллашдан заифлашган кишилар организмда иммунитетни мустаҳкамлайди.

Ортиқча семиришнинг олдини олади. Унинг паст калориялиги ортиқча вазндан қутилишда ёрдам беради. Лекин қанд касаллиги бор кишилар қовун таркибида қанд моддаси кўп бўлганлигидан, уни эҳтиёт бўлиб истеъмол қилишлари зарур. Қовун мағзида серотонин яъни – "қувонч гормони" бўлган модда ишлаб чиқаришға сабаб бўладиган, асабларни мустаҳкамлайдиган моддалар бор. Маънос бўлиб қолган киши икки карч қовун еб олса, кайфияти яхшиланади. Организмни мустаҳкамлаб, иммунитетни кўтаради. Халқ табobati тавсияларида қовун уруғи янчиб истеъмол қилинса, организм мустаҳкамланиб, иммунитет кучаяди.

Қовун ёшартирувчи эффектға эга. Шарқда: "Қовун сочи бакувват қилиб, ялтиратади, кўзни ўткир қилади, лабларни таранг қилиб, инсонға куч-қувват беради", дейишади.

Юзға сепкил ва хуснбазарлар тошганда, доғ тушганда 15 дақиқа давомида юзға қовун пўчоғи билан ниқоб қилинади.

ЗАРАРЛИ ТОМОНИ ҲАМ ЙЎҚ ЭМАС

Баъзи касалликларда қовун истеъмоли тавсия қилинмайди. Масалан, ҳомилали аёлға ҳомиладорлиқнинг биринчи ярмида бола тушишининг олдини олиш мақсадида уни истеъмол қилиш мумкин эмас. Аммо аёл соғлом бўлса, ҳомиладорлик даври давомида ҳам қовун истеъмол қилиши мумкин.

Қовун қандли диабет хасталигиға чалинган, ошқозон, ўн икки бармоқли ичак яраси, ибзурғ, аллергия хасталиги бор беморларға ҳам тавсия этилмайди. Заифлашган аёл ҳомиладорлигининг биринчи ярмида, шунингдек, эмизикли аёллар қовун истеъмол қилиши зарарли. Қовун иссиқ мижозли кишиларнинг бошини оғритиш мумкин. Шунингдек, аллергия, қандли диабет ва бошқа касалликларда қовун истеъмол қилишни чеклаш керак.

Василабону ҲАБИБУЛЛАЕВА,
"Оила ва жамият" мухбири.

Oila va jamiyat

Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилави қўллаб-қувватлаш вазирлиги,
"Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва
"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Акбар ҚАРШИЕВ

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент – 100000.
Амир Темура кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г – 836. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ. Адади – 1265. Ваҳоси келишилган нархда.

Босишға топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи: Б. Исмоилов
Мусахҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

ISSN 2010-7609

Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

12345

oilavajamiat@mail.ru

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.